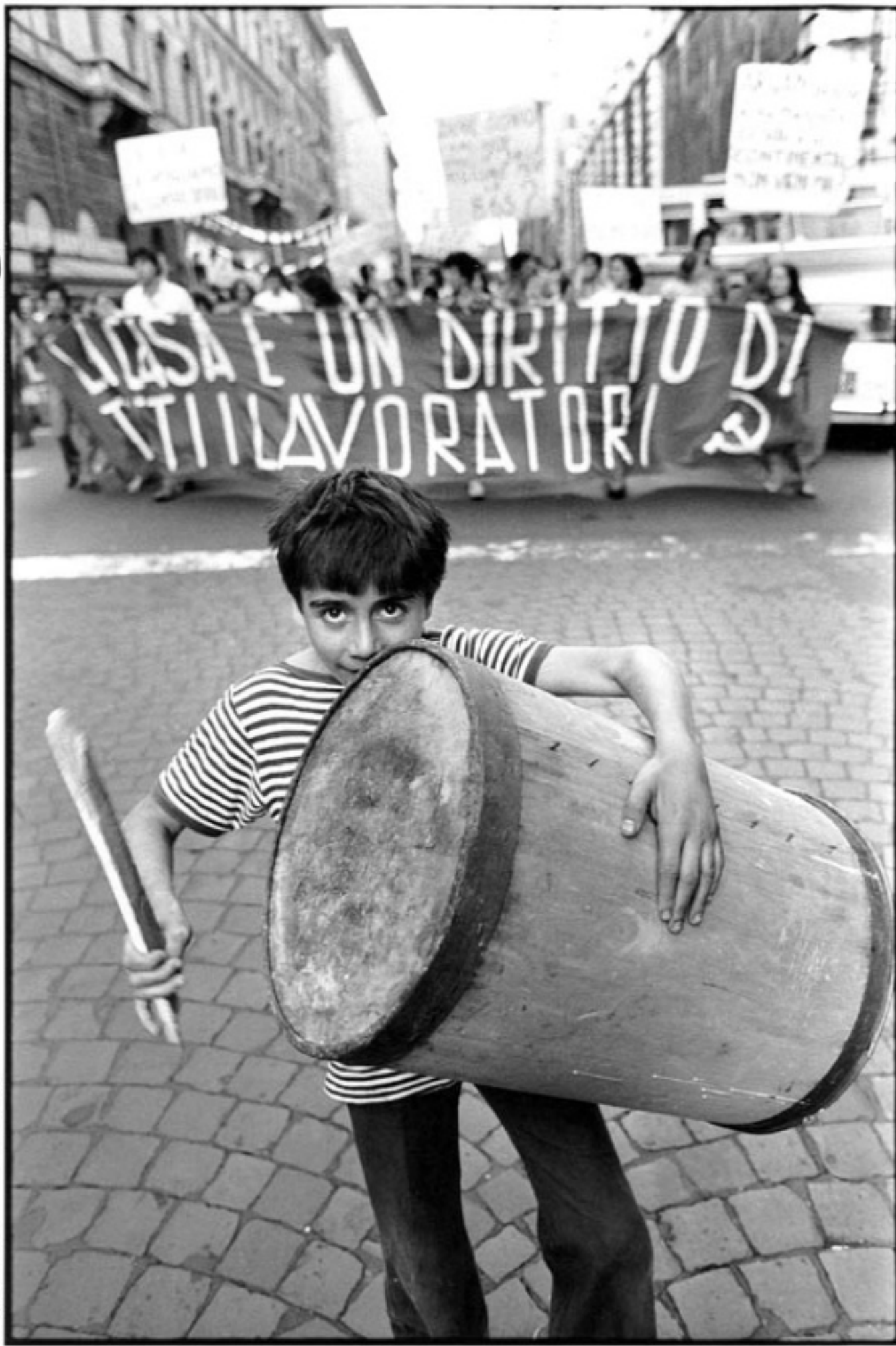

TOMO D'ORNO

ROMA 1970

Σημείωμα της μετάφρασης*

Η μετάφραση αυτή επιδιώκει να συμβάλει στον εμπλουτισμό της εμπειρίας γύρω από τις μορφές αγώνα για την αυτομείωση και συγκεκριμένα με το παράδειγμα της διεκδίκησης του δικαιώματος στην κατοικία. Αυτομείωση είναι η συλλογική πρακτική, που αναπτύχθηκε από κομμάτια της εργατικής τάξης σε όλο τον κόσμο, του να πληρώνονται τα διάφορα κοινωνικά αγαθά, που θεωρούνταν δικαίωμα (ενοίκια για σπίτια, μετακινήσεις, ρεύμα, νερό κ.λπ.) σε τιμές χαμηλότερες από τις καθορισμένες τιμές των αντίστοιχων εταιρειών και οργανισμών (συνήθως κρατικών). Οι τιμές καθοριζόταν, είτε συλλογικά, είτε ατομικά, από τη δυνατότητα του καθενός να πληρώσει, ή ως ένα ποσοστό επί του μισθού, που φαινόταν λογικό να δίνει ένας εργάτης για τη συγκεκριμένη υπηρεσία, ενώ σαν τακτική έφταναν ως και την ολική άρνηση πληρωμής.

Το κίνημα της ιταλικής αυτονομίας, περνώντας από την εργατική πάλη στον κοινωνικό αγώνα, υιοθέτησε τα κινήματα της αυτομείωσης σε πολλές εκφάνσεις της καθημερινότητας: από την άρνηση πληρωμής στη δημόσια συγκοινωνία, την κοινωνική στάση πληρωμών στο ρεύμα και στο νερό, μέχρι και την άρνηση πληρωμής ενοικίου σε μεγαλοϊδιοκτήτες, και τις καταλήψεις στέγης.

Στην Ελλάδα, τα κινήματα αυτομείωσης εμφανίστηκαν τα τελευταία χρόνια αμφισβητώντας και καταργώντας στην πράξη την επιβολή κομιστρών στα δημόσια αγαθά (διόδια, εισιτήρια αστικών λεωφορείων, εισιτήριο εισόδου στα νοσοκομεία, ενώ προβλέπεται να επεκταθούν και σε άλλα κοινωνικά αγαθά), αλλά μέχρι στιγμής πολύ μικρή συζήτηση γίνεται για το δικαίωμα στην κατοικία. Αυτό μπορεί εύκολα να εξηγηθεί, λόγω του καθεστώτος κατοίκησης στην Ελλάδα.

Όπως φαίνεται στο κείμενο «*Κατοικία στο κέντρο της Αθήνας: πώς και για ποιούς?*», στην Ελλάδα η κοινωνική πολιτική για την κατοικία ήταν και είναι σχεδόν ανύπαρκτη¹. Στην Ιταλία, η έστω και μικρή κρατική παροχή σε κοινωνική κατοικία, σε συνδυασμό με τις παροχές καταλυμάτων από τους ιδιοκτήτες των εργοστασίων για τους εργάτες τους, διαμόρφωσε τη συνείδηση της εργατικής τάξης για το δικαίωμα στην κατοικία. Σε αντίθεση με την Ευρώπη, όπου η ιδιοκτησία των εργατικών κατοικιών στον προηγούμενο αιώνα από μεγαλοϊδιοκτήτες γης βοηθά τους εργαζόμενους να αντιληφθούν το ρόλο της κερδοσκοπίας στη γη και να αντιδράσουν ανάλογα, η προσφυγή στην αυτοστέγηση δεν δημιουργεί ανάλογες διεργασίες στην Ελλάδα.²

Από τους λίγους αγώνες της εργατικής τάξης για την υπεράσπιση της κατοικίας είναι αυτοί των εργατικών παραγκουπόλεων στη Δραπετσώνα το 1960 και οι συνεχιζόμενοι αγώνες στο Πέραμα ενάντια στην κατεδάφιση των αυθαιρέτων από το 1973 μέχρι το 1976, οπότε και έγινε απόπειρα εγκατάστασης στη συνοικία της «χαβούζας» (χώρος συγκέντρωσης των λυμάτων του Λεκανοπεδίου)³. Σε γενικές γραμμές όμως, στην Ελλάδα η ιδιόκτητη κατοικία αποτέλεσε για περισσότερο από μισό αιώνα σύμβολο status για κάθε κοινωνική τάξη, πράγμα που κατάφερε να διαμορφώσει εύκολα η κρατική πολιτική της αντιπαροχής, της εμπορευματοποίησης της γης και της κατοικίας και τελικά η καταστρατήγηση του δικαιώματος σ' αυτή.

* Πρωτότυπο κείμενο **Take over the city - Community struggle in Italy, 1973** - Μετάφραση και επιμέλεια από τα ιταλικά στα αγγλικά από τον **Ernest Dowson**, δημοσιευμένο για πρώτη φορά στο *Radical America*, Vol.7 no.2, Μάρτιος – Απρίλιος 1973
Το κείμενο είναι της Lotta Continua και γράφτηκε κατά τη διάρκεια της όξυνσης του κοινωνικού αγώνα για την κατοικία. Δε στάθηκε δυνατό να βρεθεί το αυθεντικό ιταλικό κείμενο κι έτσι έγινε μετάφραση της αγγλικής μετάφρασης. Το αγγλικό κείμενο βρίσκεται εδώ <http://libcom.org/library/take-over-city-italy-1972-lotta-continua>

Σημείωμα του Ernest Dowson

Οι κοινωνικοί αγώνες στην Ιταλία ξεπέρασαν την παράδοση των συνδικάτων, που περιορίζει την ταξική πάλη αποκλειστικά στη διεκδίκηση αυξήσεων στους μισθούς. Η ιταλική εργατική τάξη αναγνώρισε ότι οι ανάγκες της για πιο ελεύθερη και ευτυχισμένη ζωή, δε μπορούσαν να καλυφθούν μόνο με την αύξηση της αγοραστικής δύναμης μεμονωμένων εργατικών ομάδων. Αυτά που κερδίστηκαν με τον αγώνα μέσα στα εργοστάσια αντισταθμίζονταν από τα αφεντικά μέσω του πληθωρισμού και την κερδοσκοπία πάνω στα ακίνητα. Οι κοινωνικές υπηρεσίες (στέγαση, υγεία, σχολεία, κ.τ.λ.) καθορίζονται μόνο από τις ανάγκες των μεγαλοεπιχειρήσεων. Σ' αυτήν την κατάσταση, η πάλη της κοινωνίας γίνεται ζωτικής σημασίας και τα μέλη της εργατικής τάξης αναγκάζονται να επινοήσουν νέες μορφές αυτοοργάνωσης, νέες τακτικές και να αναδιαμορφώσουν τις απαιτήσεις τους.

Οι απεργίες ενοικίου αναπτύχθηκαν όχι σε συμβολική δράση διαμαρτυρίας ενάντια στις κυβερνητικές πολιτικές, αλλά σαν άμεση απάντηση προς την τυραννία του ενοικίου. Χιλιάδες οικογένειες, ανίκανες να πληρώσουν το ενοίκιο, ή να αποδεχτούν ότι πρέπει να πληρώσουν, από τη στιγμή που μένουν σε υποβαθμισμένες κατοικίες, χωρίς να καλύπτουν τις βασικές τους ανάγκες, καθυστερούν τις πληρωμές και απειλούνται με έξωση. Η απεργία ενοικίου τους ενώνει και δημιουργείται έτσι, μέσα από μια σειρά μεμονωμένων διαμαρτυριών, ένα ενεργό όπλο.

Οι απεργίες οργανώνονται σε κάθε συγκρότημα, στα κλιμακοστάσια, γίνονται συχνές συναντήσεις, εκδίδονται ενημερωτικά δελτία, εφημερίδες τοίχου, τρικάρια και οργανώνονται διαδηλώσεις. Στην πορεία του αγώνα, κερδίζεται σταδιακά ο έλεγχος των συγκροτημάτων και των κτιρίων, με κύρια ζητήματα των συνελεύσεων το γιατί θα πρέπει να πληρώνουν ενοίκιο, πόσο θα έπρεπε να πληρώνουν, αν έπρεπε να πληρώσουν καθόλου, και πως θα έπρεπε έπειτα αυτά (τα νοίκια) να χρησιμοποιηθούν. Ταυτόχρονα, βεβαιώνονται πως ο εισπράκτορας των ενοικίων και η αστυνομία, δε μπορούν να τους αφαιρέσουν τη δουλειά τους. Στήνονται ομάδες κρούσης κατά των εξώσεων και επιτυγχάνεται επικοινωνία με τους εργατές των κοινών εργοστασίων που είναι διαθέσιμοι να βοηθήσουν σε τέτοιες περιπτώσεις. Οι γυναίκες παίζουν ουσιαστικό ρόλο στην οργάνωση του κινήματος. Κατά τη διάρκεια της μέρας, που οι άντρες δουλεύουν, προσέχουν ταυτόχρονα τα παιδιά τους, αλλά και τα συγκροτήματα από την αστυνομία.

Οι καταλήψεις στην Ιταλία ήταν μαζικές συλλογικές δράσεις στις οποίες συμμετείχαν εκατοντάδες άνθρωποι. Δεν υπήρχε καμία αμφιβολία ως προς τα νόμιμα δικαιώματα τους και έτσι έγιναν πολλές βίαιες συμπλοκές με την αστυνομία, με τον κόσμο να υπερασπίζεται τη ζωή του πίσω από τα οδοφράγματα. Τα κτίρια που καταλαμβάνονταν, συνήθως ήταν μοντέρνα συγκροτήματα κατοικιών που αφήνονταν ακατοίκητα από τους κερδοσκόπους των ακινήτων. Ο έλεγχος των διμερισμάτων και οι αποφάσεις για το πώς πρέπει να συνεχιστεί ο αγώνας γίνεται πλέον μέσα από τις γενικές συνελεύσεις. Στην πορεία του αγώνα αναπτύχθηκαν νέοι τρόποι συλλογικής διαβίωσης: ιατρικά κέντρα, συλλογικές κουζίνες, κέντρα καθημερινής φροντίδας. Με αυτό τον τρόπο η ζωή στα κτίρια μεταμορφώθηκε σε κάτι τελείως αντίθετο από την ιδέα της απομονωμένης ζωής σε ιδιωτικές μονάδες, για την οποία τα είχαν σχεδιάσει οι αρχιτέκτονες.

Στην Ιταλία, η εργατική τάξη κατάλαβε ότι οι καταλήψεις κτιρίων κατοικίας και η άρνηση πληρωμής ενοικίου, είναι κομμάτια του ίδιου αγώνα. «Η κατοικία είναι δικαίωμα-μην πληρώνετε ενοίκιο!», ήταν ένα κοινό σύνθημα. Σε κάποιες περιπτώσεις, όπως στο Μιλάνο, οι ίδιες οργανώσεις συνέβαλαν στο να οργανωθούν απεργίες

1. Όπως και Δημήτρης Εμμανουήλ, Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΟΙ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΜΙΑΣ ΑΠΟΥΣΙΑΣ, http://www.grsr.gr/preview.php?c_id=199

2. Σήφης Φανουράκης, "Συμπεράσματα για την κοινωνική κατοικία στην Ελλάδα", http://www.epohi.gr/kalforoulos_city_social_1852003.htm

3. Δυτικά του Πειραιά, www.courses.arch.ntua.gr/fsr/115537/Dytika%20του%20Peiraia.pdf, <http://www.youtube.com/watch?v=fFWViprtsW0>

ενοικίου και να προετοιμαστούν καταλήψεις. Αυτή η κοινή πάλη για το δικαίωμα στην κατοικία ήταν η βάση για την επέκταση του αγώνα και σε άλλους τομείς, όπως στις μεταφορές, στην υγεία και στις τιμές.

Όλοι αυτοί οι αγώνες είχαν σα βάση την άμεση δράση: οι «νόμιμοι» τρόποι διαμαρτυρίας και οι απαιτήσεις για μεταρρυθμίσεις θεωρούνται τακτικές καθυστερήσεις, που χρησιμοποιούνται από την άρχουσα τάξη, ώστε να διασπάσουν τον αγώνα και να «αγοράσουν» τους πρωτεργάτες του. Η απεύθυνση σε πολιτικούς, οι αιτήσεις στο κοινοβούλιο και όλα τα σχετικά, απορρίφθηκαν σαν αποπροσανατολιστικά μέσα πάλης, αφού όλοι ήταν έτοιμοι να αγωνιστούν για να αποκτήσουν άμεσα αυτά που χρειαζόταν.

Στη σύγχρονη πόλη, η παραδοσιακή ζωή της εργατικής τάξης καταστράφηκε ραγδαία και αντικαταστάθηκε από την ανωνυμία και την απουσία σχέσεων, λόγω του συστήματος κατοίκησης. Κατά τη διάρκεια του αγώνα της, η εργατική τάξη διαμόρφωσε μια νέα ταυτότητα, έναν τρόπο ζωής όλο και περισσότερο μακριά από τον έλεγχο των αφεντικών. Καθορίζοντας και διεκδικώντας τα συμφέροντά της τάξη τους, οι εργαζόμενοι άρχισαν να επανακτούν τον έλεγχο της ζωής τους και να επανακτούν έτσι και την πόλη.

RO MA. Lottaci per la casa. Scatti di Cesare Lupatini per il D'Onofrio
1974

* οι φωτογραφίες του άρθρου είναι του Tano D' Amico και βρίσκονται εδώ
http://www.arengario.it/homepage/_hp-pdf/catalogo-tano-lottacasa.pdf

ΜΙΛΑΝΟ

Το Μιλάνο είναι η μεγαλύτερη βιομηχανική πόλη της Ιταλίας. Εκτός από το μεγάλο αριθμό μεσαιών εργοστασίων, υπάρχουν και κάποια τεράστια εργοστασιακά συγκροτήματα – ΟΜ (φορτηγά), Pirelli (ελαστικά), Sit Siemens (ηλεκτρικά), Alfa-Romeo (αυτοκίνητα). Μαζί με το Τορίνο, το Μιλάνο προσελκύει 2.000 εργάτες το μήνα από το Νότο. Κατά τη διάρκεια του «Θερμού Φθινοπώρου» το 1969⁴, οι μετανάστες εργάτες ήταν πολύ μαχητικοί. Η πιο σημαντική πτυχή αυτών των αγώνων ήταν ότι δόθηκε ένα μάθημα στο λαό για το πώς να οργανώνεται μόνος του και να διεκδικεί τα δικαιώματά του. Στην Pirelli, για παράδειγμα, ο αγώνας οργανώθηκε μέσω του Σωματείου Βάσης (United Base Committee) που συστάθηκε με την υποστήριξη των φοιτητών. Η εμπειρία αυτή ήταν η προϋπόθεση για την οργάνωση των πιο γενικευμένων αγώνων που αναπτύχθηκαν και εκτός των εργοστασίων.

Το Μιλάνο είναι χωρισμένο σε τέσσερις ζώνες:

1) το κέντρο της πόλης: τράπεζες, επιχειρήσεις, καταστήματα, ξενοδοχεία και πολυτελή διαμερίσματα.

2) Παλιές περιοχές κατοίκησης της εργατικής τάξης, απ' όπου οι εργάτες πλέον εξωθούνται. Οι περιοχές αυτές κατοικούνται από την παραδοσιακή μιλανέζικη εργατική τάξη, από συνταξιούχους, ιδιοκτήτες μικρών καταστημάτων και από μεταπολεμικούς μετανάστες από το Νότο. Οι περισσότεροι από τους κατοίκους αυτούς έχουν τις προϋποθέσεις και είναι στη λίστα αναμονής για να μετεγκατασταθούν σε κοινωνικές κατοικίες. Οι κατοικίες σ' αυτές τις περιοχές είναι μια μίξη από προπολεμικές κοινωνικές κατοικίες και πολύ παλιές ιδιωτικές κατοικίες, χωρίς τις βασικές ανέσεις. Οι μεγαλοιδιοκτήτες, -ο μεγαλύτερος είναι ο Ceschini- κερδίζουν εκατομμύρια από τα ενοίκια. Αυτές οι παλιές εργατικές γειτονίες έχουν παραδόσεις, ιστορία, τοπική κοινωνική ζωή και ταυτότητα, κάτι που τις κάνει πολύ ιδιαίτερες περιοχές για να ζήσει κανείς, πολύ διαφορετικές από τις νέες εργατικές συνοικίες. Σ' αυτές τις παλιές γειτονίες, ο αγώνας για το δικαίωμα στην κατοικία αναπτύχθηκε γρήγορα, μετατρέποντας τα παλιά άθλια διαμερίσματα σε κατοικήσιμα, επιτεύχθηκαν μειώσεις στα νοίκια και καλλιεργήθηκε ο αγώνας ενάντια στις εξώσεις. Οι σύγχρονοι γαιοκτήμονες στοχεύουν στην έξωση των παλιών κατοίκων, ώστε να εκσυγχρονίσουν τα διαμερίσματα και να τα πουλήσουν σε ευκατάστατους ιδιοκτήτες. Σε άλλες περιπτώσεις, μαζεύουν τα νοίκια και για χρόνια δε φροντίζουν για τη συντήρηση των κατοικιών ώστε να είναι βιώσιμες. Τα διαμερίσματα αφήνονται να καταρρεύσουν, ώστε να πάρουν άδεια για κατεδάφισή και να χτίσουν στη θέση τους νέα πολυτελή συγκροτήματα.

3) Ζώνες κοινωνικής κατοικίας όπου εγκαθίσταται η εργατική τάξη, αφού εκτοπίστηκε από τις «εσωτερικές» πολεοδομικές ζώνες - Quarto Oggiaro, Galarate, Rodzano, κ.τ.λ. Σ' αυτές τις ζώνες κατοικούν επίσης μετανάστες εργάτες με τα παιδιά τους, γεννημένα στο Μιλάνο, ένας αριθμός μικροαστών, αστυνομικοί, δημόσιοι υπάλληλοι και δημοτικοί αστυνομικοί, που τοποθετήθηκαν εκεί για να ρουφιανεύουν τους μαχητικούς κατοίκους και να διαρρηγνύουν την αλληλεγγύη μεταξύ τους. Οι ζώνες αυτές όμως, της κοινωνικής κατοίκησης, είναι η καρδιά του κινήματος για το δικαίωμα στην κατοικία στο Μιλάνο.

4. Το Θερμό Φθινόπωρο ήταν μια σειρά απεργιών στα εργοστάσια και τις βιομηχανικές περιοχές του βορρά της Ιταλίας., κατά τις οποίες οι εργάτες ζητούσαν καλύτερες πληρωμές και συνθήκες εργασίας. Ανάμεσα στο '69 και το '70 υπήρξαν 440 εκατομμύρια ώρες απεργίας.

4) Προάστια: υπάρχουν περιοχές, όπως τα προάστια Bollate, Novate, Desio, Sesto και Cinisella, που αναπτύχθηκαν γύρω από τα εργοστάσια, όπως τα Snia, Autobianci, Alfa, Innocenti. Υπάρχουν μόνο και μόνο για να προσφέρουν κατάλυμα σε εργάτες των εργοστασίων. Ακόμα και εδώ τα ενοίκια είναι υψηλά (\$12.50 την εβδομάδα για ένα δωμάτιο, \$15.50 για δύο δωμάτια) και δεν υπάρχουν σχολεία, νοσοκομεία, καταστήματα ή δημόσια συγκοινωνία. Η κατοίκηση εδώ επιτυγχάνεται είτε με από κοινού ενοικίαση ενός διαμερίσματος από πολλούς, είτε με

παράγκες, που είναι συχνά ο μοναδικός τρόπος να βολευτούν οι άρτι αφιχθέντες εργάτες από το Νότο.

Ο αγώνας για την κατοικία

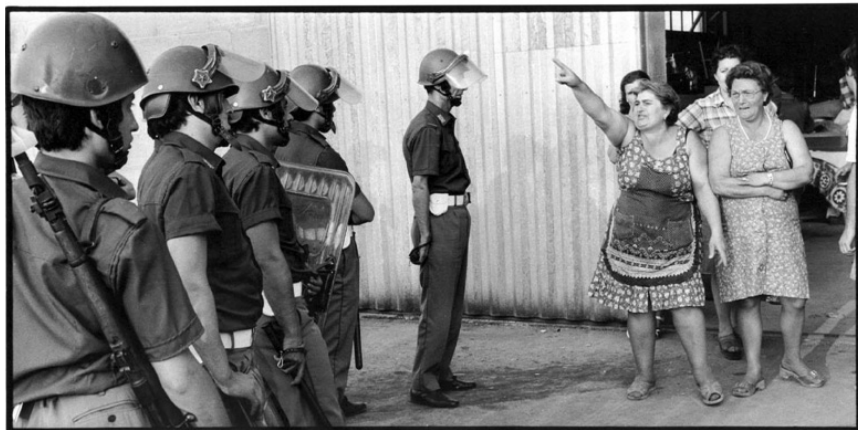
Το κίνημα για το δικαίωμα στην κατοικία στο Μιλάνο επικεντρώθηκε στην κοινωνική κατοικία. Για να έχει κανείς δικαίωμα να μπει στις κοινωνικές κατοικίες, πρέπει να αποδείξει ότι έχει μόνιμη δουλειά, ενώ η περίοδος αναμονής είναι τουλάχιστον πέντε χρόνια. Επίσης, απαιτείται ένας χρόνος διαμονής στο Μιλάνο, πριν ενταχθεί κανείς στη λίστα αναμονής. Αυτό αποκλείει αμέσως τους νότιους μετανάστες εργάτες που έρχονται για εποχιακές δουλειές (π.χ. στις οικοδομές), τους ημιαπασχολούμενους, τους άνεργους και τους χιλιάδες που δεν ξέρουν πώς να συμπληρώσουν τις αιτήσεις.

Το 1964, το 5% των οικογενειών στις κοινωνικές κατοικίες καταφεύγουν σε άρνηση πληρωμής των ενοικίων. Μέχρι το 1971 το ποσοστό αυξήθηκε σε 18%. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, οι αρχές έχασαν \$8,750,000. Δέκα χιλιάδες οικογένειες έλαβαν προειδοποιήσεις και έγιναν 750 εξώσεις. Στο πικ του αγώνα, 25% των οικογενειών στο Galaratese αρνείται να πληρώσει, 45% των οποίων στο Quarto Oggiaro και 50% στο Rodzano.

Ο αγώνας ξεκίνησε το 1968 στο Quarto Oggiaro, όταν 30.000 οικογένειες σε κοινωνικές κατοικίες αντιμετώπισαν μια αύξηση των ενοικίων κατά 30% και αμέσως δημιουργήθηκε το Σωματείο των Ενοικιαστών. Μέχρι τον Ιούνιο του 1968, 700 οικογένειες κατέβηκαν σε ολική απεργία ενοικίου. Το Σωματείο των Ενοικιαστών δέδωσε τον αγώνα με αίτημα το ενοίκιο να μην ξεπερνάει το 10% των μισθών. Τον Σεπτέμβριο του 1968, συνελήφθησαν τέσσερις κάτοικοι, κατά τη διαδικασία έξωσης. Παιδιά επιτέθηκαν σε περιπολικά και οι γυναίκες μπλόκαραν την πρόσβαση στα διαμερίσματα. Το σωματείο επεκτάθηκε γρήγορα και η βιαιότητα της αστυνομίας εξαργίωσε τον κόσμο. Τον Απρίλιο του 1970, χρειαζόταν πλέον 500 αστυνομικοί για να κάνουν έξωση σε μια μόνο οικογένεια.

Άρνηση ενοικίου

Την Πρωτομαγιά του 1970, περίπου 2.000 διαδήλωσαν στους δρόμους του Quarto Oggiaro. Ήταν ένα θετικό ρήγμα με τις παραδοσιακές «δημόσιες παρελάσεις» που οργανώνονταν από τα πολιτικά κόμματα και τα συνδικάτα. Οι άνθρωποι ξεχύθηκαν στο δρόμο από τις κοινότητες τους. Η διαδήλωση βοήθησε τον κόσμο να καταλάβει την όλο και αυξανόμενη δυναμική και την ενότητα του, και έτσι να εξελίξει τον αγώνα του. Εκείνη η ημέρα κορυφώθηκε με μια μαζική συνέλευση στην πλατεία στο κέντρο της γειτονιάς, όπου πολλοί μίλησαν για τις εμπειρίες τους:

TANO D'AMICO

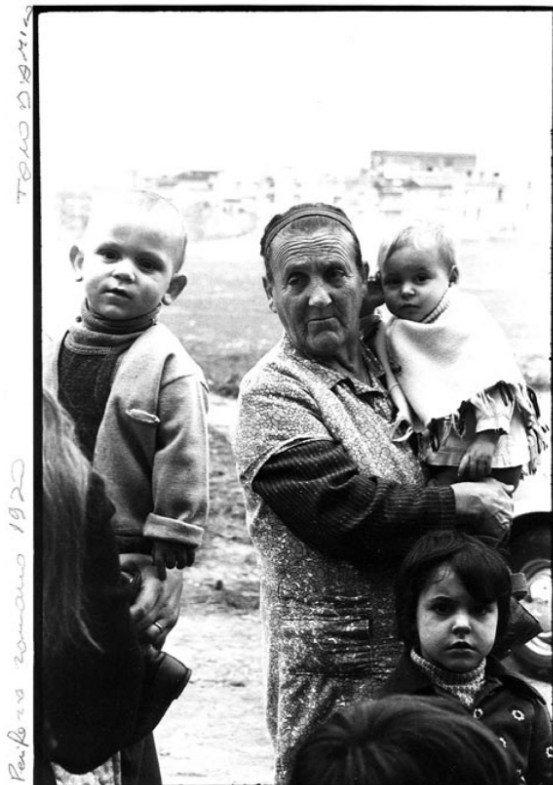
- Μια ηλικιωμένη γυναίκα από την περιοχή: «Ξεκινήσαμε τον αγώνα μας τον Ιανουάριο του 1968. Ήμουν από τις πρώτες γυναίκες που σταμάτησαν να πληρώνουν ενοίκιο. Παρά τις πολλές δυσκολίες, ο αγώνας μας επεκτάθηκε. Οι νέοι της γειτονιάς μας είχαν πολλούς μπελάδες με τις αρχές, μέρα και νύχτα. Αλλά ήμασταν αποφασισμένοι. Αν κάποιος αρνείται να πληρώσει ενοίκιο, κανένας δε μπορεί να τον σταματήσει. Κάθε φορά που θα έρχεται η αστυνομία, θα είμαστε εκεί, όλοι μαζί, μπροστά από την πόρτα, για να τους εμποδίσουμε να μπουν μέσα.

Πριν λίγο καιρό, στάλθηκαν 500 αστυνομικοί από την Viale Romagna, για να πετάξουν στο δρόμο την οικογένεια ενός φτωχού εργάτη. Πώς και, ενώ παλιότερα χρειαζόταν ένας αστυνομικός για να κάνει μια έξωση, τώρα χρειάζεται ένας ολόκληρος στρατός για να το πετύχει;

Είναι επειδή εδώ, στο Quarto Oggiaro, ο κόσμος ενώθηκε για να πολεμήσει. Γιατί εδώ υπάρχει το Σωματείο των Ενοικιαστών. Χρησιμοποιούμε ένα νέο όπλο για να πολεμήσουμε ενάντια στο αυξανόμενο κόστος ζωής, ενάντια στην εκμετάλλευσή μας από τα αφεντικά, μέσα στα ίδια μας τα σπίτια. Είναι κάτι πολύ αποτελεσματικό – η άρνηση πληρωμής του ενοικίου.

Δεν απευθύνομαι στους νέους που ήταν στην πρώτη γραμμή του αγώνα. Θέλω να πω κάτι στις γυναίκες που μένουν εδώ. Πολλές από αυτές δεν έχουν εμπλακεί ακόμα και δεν έχουν αντιληφθεί τη σημασία αυτού του αγώνα.

Μέσα στα 2 χρόνια και 5 μήνες που αρνούμαι να πληρώσω ενοίκιο, έβαλα στην άκρη αρκετά λεφτά. Νιώθω υγιής. Είχα περισσότερα λεφτά να δώσω στα παιδιά, σ' αυτούς που πραγματικά τα χρειάζονται. Κάποια χρήματα έδωσα και σε κάποιους ηλικιωμένους συνταξιούχους. Δεν τα λέω όλα αυτά για να περιαιτολογήσω. Αλλά σκεφτείτε για ένα λεπτό. Αντί να δίνετε τα λεφτά στα αφεντικά σας, κρατείστε τα για σας. Δώστε τα στα παιδιά σας. Δώστε τα στους εργάτες που μάχονται μέσα στα εργοστάσια και τους εκμεταλλεύονται διαρκώς.

Ο κόσμος μιλάει για τις συμφωνίες του «Θερμού Φθινοπώρου» στα εργοστάσια. Τι κέρδισαν τελικά οι εργάτες; Τίποτα – απολύτως τίποτα! Γνωρίζω τα οικονομικά της οικογένειάς μου. Αν κάνετε τα καθημερινά ψώνια, ξέρετε ότι οι τιμές αυξάνονται συνεχώς. Θα έλεγα ότι τελικά χάσαμε. Όλοι αυτοί οι έξυπνοι, οι άντρες πολιτικοί, οι ρεφορμιστές, μπορούν να γελούν μ' αυτό. Αλλά πλησιάζουν οι εκλογές και θα δώσουμε την ψήφο μας σε αυτούς που το αξίζουν – δηλαδή σε κανέναν!

Φάτε φιλέτα... μη δίνετε τα λεφτά που δύσκολα κερδίζετε στους κλέφτες της Romagna!

Μετά την επιχείρησή με τους 500 αστυνομικούς στο Quarto Oggiaro, ο αγώνας μας μεγάλωσε 100 φορές, ήδη από την επόμενη μέρα. Καθένας από σας που ακόμα πληρώνει νοίκι, ας θυμηθεί αυτό: δε θα πάρετε ούτε δραχμή από αυτά τα λεφτά πίσω. Ακολουθήστε το παράδειγμα των νέων ανθρώπων, ακόμα κι αν δεν τους θεωρείται υπεύθυνους λόγω της ηλικίας τους. Είναι πολύ πιο δυνατοί και γενναίοι από μας, γιατί μετά από 50 χρόνια πάλης, εμείς δε μπορούμε πια να έχουμε τα ίδια αποτελέσματα με αυτά που είχαμε παλιότερα.

Προσωπικά, μπορώ να πω αυτό: από τότε που άρχισα να αρνούμαι το ενοίκιο, τα πράγματα είναι πολύ καλύτερα για μένα. Ζήτω η εργατική τάξη! Ζήτω ο αγώνας των ενοικιαστών!»

- Μια γυναίκα εργάτρια στη Fiat: «Μετά από 4 μήνες απεργίας στα εργοστάσια, τα είχα βρει σκούρα προσπαθώντας να ζήσω με ένα μισθό που δεν ήταν καθόλου αρκετός. Έχω τρία παιδιά, όλα πολύ μικρά και βασίζονται σε μένα. Και δε μπορούσα με τίποτα να πληρώσω το νοίκι σ' αυτόν τον ιδιώτη γαιοκτήμονα. Έτσι, μου έκαναν έξωση. Δε με βοήθησε κανένας.

Μετά έμαθα ότι υπήρχε ένα άδειο διαμέρισμα στο Quarto Oggiaro και αποφάσισα να το καταλάβω. Τώρα οι αρχές μου είπαν ότι πρέπει να το εγκαταλείψω μέσα σε 10 μέρες. Λοιπόν, οι αρχές καλύτερα να μάθουν αυτό: αγαπώ τα παιδιά μου και θα τους εξασφαλίσω την κατοικία.

Η κατοικία είναι δικαίωμα, και στο όνομα αυτού του δικαιώματος αποφάσισα να καταλάβω μία!»

- Ένας εργάτης από το Quarto Oggiaro: «Σύντροφοι, η γυναίκα από τη Fiat που μόλις μίλησε... σκέφτομαι ότι η ουσία όσων είπε είναι αρκετά ξεκάθαρη. Εδώ στο Quarto Oggiaro υπάρχουν δεκάδες οικογένειες, εκτός από αυτές που ήδη αρνούνται το ενοίκιο, που είχαν ανάγκη για κατοικία και άρχισαν να καταλαμβάνουν, χωρίς να κλαίγονται και να εκλιπαρούν για να αποκτήσουν ένα σπίτι.

Τώρα, το δημοτικό συμβούλιο, όλοι αυτοί οι προστάτες του δημοσίου, κάλεσαν τις οικογένειες στο δημαρχείο, για να τους ανακοινώσουν ότι πρέπει να φύγουν μέσα σε 10 μέρες. Δεν ήρθαμε εδώ για να κάνουμε μια απλή διαδήλωση και να γιορτάσουμε την Πρωτομαγιά. Η αδερφή που μίλησε πριν δεν πρέπει να εξωθεί από το σπίτι της. Γιατί, αν σήμερα μπορούμε να έρθουμε εδώ τόσοι πολλοί, την επόμενη φορά μπορούμε να είμαστε περισσότεροι! Και θα βάλουμε τα σώματα μας μπροστά από το σπίτι. Η αστυνομία δε θα τους διώξει γιατί δε θα έχει τη δύναμη να το κάνει.

Η σημερινή ημέρα, η Πρωτομαγιά, έχει θεσπιστεί από τους μεσοαστούς πολιτικούς σαν μια μέρα γιορτής. Αλλά εμείς δεν υπάρχει λόγος να γιορτάζουμε, επειδή ακόμα μας εκμεταλλεύονται, επειδή ακόμα μιας διώχνουν από τα σπίτια μας και επειδή θέλουμε ένα φεστιβάλ το οποίο να είναι πραγματικά δικό μας. Όλοι εδώ καταλαβαίνουν τι θέλω να πω, για τι φεστιβάλ μιλάω.

Εμείς είμαστε που χτίζουμε τα σπίτια. Εμείς είμαστε που δουλεύουμε στα εργοστάσια. Χωρίς την εργατική τάξη δεν θα υπήρχε τίποτα. Ποιος είναι που φτιάχνει τα αγαθά; Ποιος είναι που κάνει όλη τη δουλειά; Ποιος είναι αυτός που το κάνει εφικτό να ωφεληθούν όλοι; Εμείς!

Τα σπίτια είναι δικά μας επειδή τα χτίζουμε και τα χρειαζόμαστε και για το λόγο αυτό θα τα πάρουμε!»

- Ένας ομιλητής από το Σωματείο Ενοικιαστών: «Τον Ιούνιο θα είναι οι εκλογές. Πριν από αυτές, όλα τα σκουλήκια του κοινοβουλίου θα έρθουν να δώσουν τις παραστάσεις τους, ακόμα και σ' αυτή τη γειτονιά. Θα τους δείτε να κάνουν ένα σωρό υποσχέσεις προσπαθώντας να εξαγοράσουν την ψήφο μας! Ακόμα κι αν σε κανονικές συνθήκες μας συμπεριφέρονται σαν πολίτες δεύτερης κατηγορίας και καλούν την αστυνομία για να μας αντιμετωπίσει, όταν η ψήφος μας αξίζει το ίδιο με αυτή του Μεγάλου Αφεντικού της Pirelli και τη χρειάζονται για να μεγαλώσουν τη δύναμη τους, έρχονται εδώ οι ίδιοι. Τι μούτρα έχουν αυτοί οι κύριοι να έρχονται να ζητούν την ψήφο μας! Κοιτάξτε τους καταπρόσωπο και θα δείτε ότι είναι οι ίδιοι που διατάζουν τις εξώσεις και την ίδια ώρα προσποιούνται ότι δε γνωρίζουν τίποτα γι' αυτές.

Στην περιοχή μας υπάρχουν εκατοντάδες άνθρωποι που κέρδισαν μειώσεις ενοικίων μόνο και μόνο γιατί μπήκαν στην κομματική πελατεία του ενός ή του άλλου κόμματος. Πρέπει κι εμείς να κάνουμε το ίδιο; Όχι! Εμείς λέμε ότι η κατοικία είναι δικαί-

**"Prendiamoci la città"/"Tarantella di
via Tibaldi", Pino Masi**

[...]

Se occupa le case chi non ce le
ha unisce tutta la città
si lotta nei quartieri per non pagare i
fitti,
difendere le case dagli sfratti
si lotta e si vive in maniera comunista,
non c'è posto per il fascista
la giustizia proletaria ricomincia a
funzionare
con il processo popolare

Dalle fabbriche in rivolta
un vento soffia già, ovunque arriverà
è proprio un vento rosso che non si può
fermare
e unisce chi ha deciso di lottare
Per il comunismo, per la libertà pren-
diamoci la città!

Proletari in divisa si ribellano perchè
hanno capito che
anche la caserma come la prigione
è un'arma del padrone
e la loro lotta avanza con la nostra
unità verso la libertà
dai quartieri alle caserme, dalla fab-
brica alla scuola,
è tutta una lotta sola
[...]

Καταλαμβάνοντας σπίτια για όποιον
δεν έχει
ενώνεται όλη η πόλη
αγωνιζόμενοι στις γειτονίες για να μην
πληρώνουμε νοίκια,
υπερασπιζόμενοι τα σπίτια από τις
εξώσεις
αγωνιζόμαστε και ζούμε τον
κομμουνισμό,
δε χωράει κανένας φασίστας
η προλεταριακή δικαιοσύνη
ξαναλειτουργεί
με τη λαϊκή συμμετοχή

Από τα εξεγερμένα εργοστάσια
φυσάει ήδη ο άνεμος, όπου να 'ναι
φτάνει
Είναι ένας άνεμος κόκκινος που δε
μπορεί να σταματήσει
και ενώνει αυτούς που έχουν
αποφασίσει να αγωνιστούν
Για τον κομμουνισμό, για την ελευθερία
καταλαμβάνουμε την πόλη!
Για τον κομμουνισμό, για την ελευθερία
καταλαμβάνουμε την πόλη!

Οι χωρισμένοι προλετάριοι εξεγείρονται
γιατί έχουν καταλάβει ότι
και τα παρατήγματα όπως και
η φυλακή
είναι όπλα των αφεντικών
και ο αγώνας τους μεγαλώνει με την
ενότητα μας προς την ελευθερία
Από τις γειτονίες μέχρι τις παράγκες,
από τα εργοστάσια μέχρι τα σχολεία
είναι ένας και μοναδικός αγώνας

ωμα, που χτίστηκε με τα λεφτά μας και τον ιδρώτα μας. Άρα, θα συνεχίσουμε την απεργία ενοικίου μέχρι να νικήσουμε τα αφεντικά και τους ψεύτικους φίλους που θέλουν να αποδυναμώσουν τον αγώνα μας. Τα αφεντικά κάνουν τα πάντα για να σπάσουν τη θέληση μας για αγώνα: εκφοβισμούς, προσπάθειες διαφθοράς, βία. Θα επιστρατεύσουν τα πάντα για να ξαναποκτήσουν τον έλεγχο. Έδωσαν ακόμα και μειώσεις στα ενοίκια όσων σπιτιών χτίστηκαν μετά το 1963, αλλά κανένας από τους χειρισμούς τους δεν πέτυχε. Ο αγώνας μας ακόμα δυναμώνει.

Αυτό που αποσκοπεί το Σωματείο είναι να συνδέσει τους αγώνες στα τοπικά εργοστάσια με τους κοινωνικούς αγώνες. Αλλά, αν και μια τέτοια σύνδεση θα μας έκανε αήπτητους, τα συνδικάτα προσπαθούν να μας διασπάσουν. Φοβούνται ότι δεν θα μπορέσουν να ελέγξουν την ορμή των καταπιεσμένων να αναπτύξουν τη δική τους εξουσία.

Για να γίνει πιο ξεκάθαρο, ας δούμε ένα πολύ δυνατό παράδειγμα. Το Φεβρουάριο το Γραφείο Δικαιοσύνης, μαζί με τη αστυνομία, εκμεταλλεύτηκαν την απουσία ενός ενοικιαστή και έβγαλαν τα πράγματα του στο δρόμο. Κάποιες γυναίκες είπαν το γεγονός σε κάποιους συντρόφους και άρχισαν να κινητοποιούνται. Πήγαν και το είπαν στους εργάτες ενός κοντινού εργοστασίου, που παράτησαν αμέσως τη δουλειά τους και πήγαν να υπερασπιστούν το δικαίωμα αυτού του άντρα στην κατοικία. Μέσα σε μια ώρα όλα τα πράγματα του εργάτη είχαν τοποθετηθεί πάλι στη θέση τους, η πόρτα έκλεισε και πάλι και τοποθετήθηκε νέα κλειδαριά, μπροστά στα μάτια της αστυνομίας.

Μέχρι τώρα, με εξαίρεση την επιχείρηση με τους 500 αστυνομικούς, καμία έξωση δεν επιτεύχθηκε. Γιατί ο κόσμος εδώ είναι ενεργός και ενωμένος. Τα πρωινά, όταν πλησιάζουν οι αρχές, τον πρώτο ρόλο έχουν οι γυναίκες και τα παιδιά. Επι-στρατεύουν διάφορα κόλπα και μια φορά έσκασαν τα λάστιχα του περιπολικού, πράγμα που ανάγκασε τους μπάτσους να γυρίσουν πίσω με τα πόδια!

Σύντροφοι, ας μεταφέρουμε το μήνυμα της απεργίας ενοικίου μέσα στα εργοστάσια. Ας ενώσουμε τον αγώνα τους με τον αγώνα της κοινότητας. Μ' αυτό τον τρόπο θα συνειδητοποιήσουμε τη δύναμη μας – τη δύναμη του λαού!!

Καταλήψεις

Τώρα πια ήταν αναγκαίο, ο αγώνας στο Quarto Oggiaro να ειπωθεί ως μέρος της συνολικής εργατικής πάλης και να επεκταθεί σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής καταπίεσης – τιμές, υγεία, παιδεία, μεταφορές. Αυτό οδήγησε σε απαλλοτριώσεις τοπικών super markets και στις αποχές των μαθητών στα γυμνάσια, λόγω των υψηλών τιμών των βιβλίων.

Οι κάτοικοι του Quarto Oggiaro αρνήθηκαν να αλλάξουν τον αγώνα τους και να αφήσουν πολιτικά κόμματα και «αντιπροσώπους» της εργατικής τάξης, να τον εκμεταλλευτούν. Το Σωματείο των ενοικιαστών είναι μια μαζική συνέλευση, ανεξάρτητη από κόμματα και συνδικάτα. Η κίνηση του Κομμουνιστικού Κόμματος που θέλησε να στείλει αίτηση στο Κοινοβούλιο, θεωρήθηκε ως ασείο. Ταυτόχρονα, έγινε αντιληπτό ότι ο αγώνας για την κατοικία δεν μπορεί να περιοριστεί μόνο στον αγώνα των κατοίκων πάνω στο ζήτημα του ενοικίου. Με τις δικές τους πρωτοβουλίες ενώθηκαν όσοι αρνούσαν να πληρώσουν τα νοίκια, όσοι αντιμετώπιζαν την απειλή της έξωσης, όσοι καταλάμβαναν στέγη και άστεγες οικογένειες. Μετά από κάποιες μεμονωμένες καταλήψεις στο Quarto Oggiaro και στο κοντινό Galaterese, όπου 10 οικογένειες κατάλαβαν ένα κτίριο το Σεπτέμβριο του 1970, ο κόσμος άρχισε να ετοιμάζεται για μαζικές καταλήψεις, που πραγματοποιήθηκαν στις αρχές του 1971.

Την Παρασκευή 22 Ιανουαρίου 1971, 25 οικογένειες κατέλαβαν μια σύγχρονη πολυκατοικία της IACP (Istituto Autonomo Case Popolari – Ινστιτούτο Αυτόνομης λαϊκής κατοικίας) στη Via Mac Mahon, που είχε μείνει άδεια. Όλοι, θύματα εξώσεων, ζούσαν σε ειδικά κέντρα για «Άστεγες Οικογένειες». Στα κέντρα αυτά ζουν, κοιμούνται και μαγειρεύουν 5 έως 10 άνθρωποι σε ένα ή δύο δωμάτια. Τα πλυσταριά είναι τόσα μικρά που με δυσκολία κανείς στέκεται και ο εξοπλισμός είναι πολύ παλιός. Τα ζωύφια και οι ασθένειες είναι διαδεδομένες. Τα ντόπια αφεντικά θεωρούν όσους μένουν στα κέντρα «ανάξιους εμπιστοσύνης» κι έτσι η ανεργία εκεί είναι πολύ υψηλή. Αυτοί που έχουν δουλειά πρέπει να ταξιδεύουν μίλια για να φτάσουν στον τόπο εργασίας τους.

Τα διαμερίσματα που κατέλαβαν οι 25 οικογένειες, υποθετικά, είχαν χτιστεί ως εργατικές κατοικίες. Κοστίζουν 14.000.000 λιρέτες (\$23,330) σε μετρητά, ή 22.000.000 λιρέτες (\$36,660) σε δόσεις. Εμφανώς, πολύ πέρα από τις δυνατότητες οποιουδήποτε εργάτη, εργαζομένου ή άνεργου.

Στα κατειλημμένα διαμερίσματα οι οικογένειες άρχισαν να στήνουν οδοφράγματα, και κρέμασαν κόκκινες σημαίες και πανό. Στο τέλος του δρόμου ένα πανό έγραφε « όλη η δύναμη στο λαό». Δεν άργησαν πολύ να έρθουν και οι δημοσιογράφοι και έτσι άρχισαν έντονες συζητήσεις με τις οικογένειες. Στήθηκαν αμέσως κοινά ταμεία για να αγοράσουν τα απαραίτητα και ξεκίνησαν εκστρατείες αλληλεγγύης στην ευρύτερη περιοχή, με αυτοκίνητα και ντουντούκες, καθώς και με συναντήσεις στους δρόμους.

ROMA 1971 Ομιλία της αδελφής MARILIAN, ΤΟΝΟ Β' ΕΤΗΡΙΟΥ

Στις 2:30 το βράδυ, έφτασαν περίπου 2.000 αστυνομικοί, άρτια εξοπλισμένοι. Αμέσως περικύκλωσαν το κτίριο και άρχισαν να επιτίθενται από πίσω, ώστε να μη φαίνονται από το δρόμο. Η επίθεση ήταν πολύ άγρια. Τα δακρυγόνα πεταγόταν σε ευθεία βολή προς τις οικογένειες που περιφρουρούσαν το κτίριο (μία πολύ συνηθισμένη πρακτική της αστυνομίας αυτό τον καιρό). Έγιναν περίπου 65 προσαγωγές για ανάκριση και οι 25 από αυτούς συνελήφθησαν. Σ' αυτούς που έμειναν στο κτίριο προσφέρθηκε μεταφορά πίσω στο κέντρο για τις «άστεγες οικογένειες». Με πυγμή, η πρόταση απορρίφθηκε: «ήρθα με τα πόδια και θα φύγω με τα πόδια».

Έξω από το κτίριο άρχισε να μαζεύεται μεγάλο πλήθος. Σχηματίστηκε πορεία διαμαρτυρίας, την οποία για ακόμα μια φορά οι αστυνομικοί διέλυσαν με δακρυγόνα. Η πορεία ανασυγκροτήθηκε και κατευθύνθηκε στην αγορά της γειτονιάς. Εδώ, οι οικογένειες αποφάσισαν να καταλάβουν το Κοινωνικό Κέντρο του Quarto Oggiaro, παρά να γυρίσουν πίσω στο κέντρο αστέγων. «Ας πάνε τα αφεντικά να ζήσουν εκεί. Εμείς δε γυρνάμε πίσω».

Μέσα στις επόμενες εβδομάδες το δημοτικό συμβούλιο πρόσφερε στις οικογένειες μερικά σπίτια άμεσα και τα υπόλοιπα τα υποσχέθηκαν για αργότερα. Οι οικογένειες απέρριψαν αυτή την πρόταση-παγίδα και έμειναν ενωμένες μέχρι να εξασφαλίσουν όλοι κατοικία. Όταν οι συλληφθέντες οδηγήθηκαν στη δικαιοσύνη, το δικαστήριο απέρριψε την «υπόθεση» και όλοι αφέθηκαν ελεύθεροι.

Via Tibaldi

Η κατάληψη στη via Tibaldi ήταν ένα μεγάλο βήμα μπροστά. Μια ολόκληρη γειτονιά πήρε μέρος σ' αυτή: εργοστάσια, σχολεία, συγκροτήματα κατοικιών, συμμετείχαν στην οργάνωση του αγώνα. Η νίκη στη via Tibaldi ήρθε γιατί όλοι αναγνώριζαν το πρόβλημα: υπήρχαν 70 οικογένειες μεταναστών που είχαν πάρει μια υπόσχεση από το δημοτικό συμβούλιο και έπρεπε να μετεγκατασταθούν.

Όταν έφτασε η ώρα της αντιπαράθεσης, ήταν ξεκάθαρο με ποια πλευρά ήταν ο καθένας: άστεγες οικογένειες, εργάτες και φοιτητές ενάντια στα αφεντικά, τα συνδικάτα, τους υπεύθυνους κατοικίας και την αστυνομία. Μέσα σε 6 βίαιες μέρες, ο κόσμος κατέλαβε τα πάντα – σπίτια, δρόμους, το δημαρχείο, αστυνομικές κλούβες και την αρχιτεκτονική σχολή στο πανεπιστήμιο. Χιλιάδες αστυνομικοί επιστρατεύτηκαν κατά όσων συμμετείχαν στις καταλήψεις. Μέσα σε μια μέρα έγιναν 2 επιχειρήσεις να εκδιωχθούν οι πάντες. Οι δυνάμεις καταστολής επιτέθηκαν με δακρυγόνα χτυπώντας με γκλομπς όποιον έμπαινε στο δρόμο τους. Και τις 2 φορές αναγκάστηκαν να οπισθοχωρήσουν. Μετά την 3η προσπάθεια εκκένωσης, οι καταληψίες συμφώνησαν να μετεγκατασταθούν προσωρινά με τη βοήθεια μιας φιλανθρωπικής οργάνωσης.

Ήταν μια τακτική υποχώρηση.

Ο δήμαρχος και η ακολουθία του αναγκάστηκαν να ενδώσουν. Οικογένειες που είχαν πάρει μέρος στις καταλήψεις και άλλες 140, που είχαν εξωθεί και «ζούσαν» προσωρινά σε Hostels, κατανεμήθηκαν σε σπίτια. Η συμμαχία των εργατών, των φοιτητών και των κατοίκων είχε σφυρηλατηθεί από πριν και κατά τη διάρκεια «της κατάληψης της νία Tibaldi» έδειξε πόσο δυνατή είναι η εργατική τάξη όταν πολεμάει ενωμένη. Με αυτή τη συμμαχία, η εργατική τάξη έγινε επιθετική και κέρδισε μια διάσημη νίκη τον Ιούνιο του 1971.

Η κατάληψη ξεκίνησε το πρωί της Τρίτης. Οι καταληψίες είναι σχεδόν όλοι Νότιοι εργάτες στην Pirelli, άλλοι σε μικρότερα εργοστάσια και άνεργοι. Κάποιοι από αυτούς είχαν συμμετέχει και σε άλλους αγώνες: πριν από αυτή την κατάληψη, οι οικογένειες από το Crescenzaago ήταν σε απεργία ενοικίου.

Η κατάληψη ενδυναμώνεται από το συνεχές πηγαινόελα εργατών (πολλοί από το ΟΜ, ένα μεγάλο εργοστάσιο μόνο 135μ. μακριά), φοιτητών και ντόπιων, που στηρίζουν τον αγώνα. Προσφέρουν βοήθεια, φέρνουν χρήσιμα πράγματα και δουλεύουν μαζί με τους καταληψίες. Οι εργάτες που ολοκληρώνουν το χτίσιμο αυτής της πολυκατοικίας είναι επίσης μαζί τους. Η κατασκευαστική εταιρεία όπου δουλεύουν πρόκειται να κλείσει σύντομα.

Εξαιτίας της δίμηνης οργάνωσης που οδήγησε στην κατάληψη, όλο το Μιλάνο ξέρει γι' αυτή. Ο Ανιάσι, ο δήμαρχος, και οι υπεύθυνοι της IACP ξέρουν γι' αυτή επίσης. Σχεδόν την ίδια στιγμή και οι δύο αρχίζουν να αρνούνται τις ευθύνες τους.

Οδοφράγματα χτίζονται στους δρόμους, κυρίως από τις γυναίκες και τα παιδιά.

Τετάρτη. Οργανώνεται διαδήλωση προς την Porta Ticinese. Είναι το Φεστιβάλ του Naviglio, και όλοι υποθέτουν ότι ο Ανιάσι θα είναι εκεί.

Porta, 1974. Σκουπέρο e S. Bassicco

ΤΑΝΟ ΟΪΒΑΤΙΣ

Οι οικογένειες θέλουν να πουν δυο λόγια μαζί του και να τον ενημερώσουν ότι είναι έτοιμοι για τα πάντα. Στην κεφαλή της πορείας το πανό γράφει «Κατελιημμένα σπίτια» και υπάρχουν παντού κόκκινες σημαίες.

Τα συνθήματα που φωνάζονται είναι «θέλουμε σπίτια ΤΩΡΑ!», «δωρεάν σπίτια στους εργάτες!» και «ζήτω ο κομμουνισμός». Όταν προσέγγισαν την Porta Ticinese ανακάλυψαν ότι ο δήμαρχος είχε φύγει. Έτσι όλοι σκαρφάλωσαν στο βήμα και το κατέλαβαν για λίγο.

Έπειτα, με ακόμα περισσότερο κόσμο να ενώνεται μαζί τους, αποχώρησαν προς την κατελιημμένη πολυκατοικία.

Πέμπτη. Οι οικογένειες αποφάσισαν ότι ο αγώνας πρέπει να γίνει πιο επιθετικός. 20 και παραπάνω πήγαν στο Μαρίνο Ραλάσε, στη συνέλευση του δημοτικού συμβουλίου. Για ακόμα μια φορά αρνούνται να τους ακούσουν. Ένα δωμάτιο στο δημαρχείο καταλήφθηκε από τις 5 το απόγευμα μέχρι τα μεσάνυχτα. Όταν επέστρεψαν στη νία Τίβαλντι, έγινε συνέλευση με μέλη από τις οικογένειες και αποφασίστηκε να πάνε τον αγώνα μέχρι τέλους. Κανένας δεν αναφέρει σαν ιδέα την εγκατάλειψη του κτιρίου. Μέχρι τώρα, όλο το Μιλάνο ξέρει ότι βρισκόμαστε στη νία Τίβαλντι και νέες οικογένειες συνεχίζουν να έρχονται. Οι άνθρωποι που κατέλαβαν διαμερίσματα στη Μασ Μαηον και νίκησαν, έρχονται να δείξουν την υποστήριξή τους. Μεγάλη κουβέντα γίνεται και για νέες μορφές πάλης. Μέσα στις επόμενες μέρες οργανώνεται μια τεράστια διαδήλωση για να δείξουμε ότι δεν έχουμε καμιά πρόθεση να υποχωρήσουμε.

Παρασκευή απόγευμα. Φτάνει ο Καταλανο, απεσταλμένος από το δημαρχείο και την ΙΑΡΡ. Η φήμη του δεν είναι ήδη πολύ καλή, αφού στοιβάζει εργάτες σε παραγκουπόλεις, ενώ τους έχει υποσχεθεί σπίτια. Θέλει να πάρει μια λίστα με τα ονόματα όσων συμμετέχουν στην κατάληψη. Την παίρνει, αφού έχει «υποσπεί» ένα μοναδικό Λαϊκό Δικαστήριο. Του λένε τι σκέφτονται γ' αυτόν –ότι είναι ένα τίποτα, ένας υπηρέτης των αφεντικών, ένα τρωκτικό, ένας εκμεταλλευτής. Ένα πλήθος εργατών τον περικυκλώνει φωνάζοντας: «θα πάρουμε τα διαμερίσματα και να πάτε να γαμηθείτε για τα ενοίκια!». Όταν έφτασε κόμπιαζε, αλλά μέχρι να φύγει, αρκετές ώρες αργότερα, ήταν χλωμός και έτρεμε. Και αναγκάστηκε να δώσει στους καταληψίες μερικές στέρρες υποσχέσεις.

Σάββατο. Η κινητοποίηση συνεχίζεται. Το απόγευμα, ακόμα ένα οδόφραγμα στήνεται στο δρόμο.

Κυριακή πρωί. 2.000 αστυνομικοί έρχονται να εκκαθαρίσουν τη νία Τίβαλντι. Το δημαρχείο και τα αφεντικά αποφάσισαν ότι πρέπει να καταστείλουν αυτούς τους ανθρώπους, που μέσα σε 6 μέρες αγώνα, έγιναν σημείο αναφοράς και κέντρο οργάνωσης όλης της εργατικής τάξης του Μιλάνου. Όλοι οι καταληψίες τώρα ήξεραν ότι είχαν δικαίωμα να υπερασπιστούν ό,τι είχαν πάρει και δικαιωματικά τους ανήκε. Αλλά το ζήτημα είναι να χιστεί η δύναμη μας και να χρησιμοποιηθεί την κατάλληλη στιγμή. Την Κυριακή το πρωί είμαστε ακόμα πολύ αδύναμοι. Μετά από πολλές διαπραγματεύσεις με την αστυνομία, οι καταληψίες αποφάσισαν να αφήσουν το κτίριο και να μεταφερθούν στην Αρχιτεκτονική σχολή, μετά από πρόσκληση των φοιτητών.

Την Κυριακή το απόγευμα. 3.000 αστυνομικοί φτάνουν για να εκκενώσουν την Αρχιτεκτονική. Πιστεύουν ότι θα είναι τόσο εύκολο, όσο ήταν το πρωί. Δε θα μπορούσαν να κάνουν μεγαλύτερο λάθος. Όταν οι διμοιρίες παίρνουν τις θέσεις τους, η συνέλευση των οικογενειών αποφασίζει ότι είναι ώρα να υπερασπιστούν τον εαυτό τους και ότι είναι αρκετά δυνατοί για να το καταφέρουν. Και οι μπάτσοι θα μετανιώσουν για την εκκένωση της νία Τίβαλντι.

Για ακόμα μια φορά, η οργάνωση της μάχης γίνεται από τις οικογένειες. Γυναίκες και παιδιά στα πάνω πατώματα και όλοι οι άντρες χαμηλά πίσω από τις πύλες, με πρόσωπο προς τις διμοιρίες. Δεν περίμεναν την άγρια και δυνατή αντίδραση από τους ανθρώπους μέσα στο κτίριο, ούτε και την επίθεση από πίσω, που δεχτήκαν από κάποιους που δεν είχαν καταφέρει να μπουνέ μέσα. Όταν τελικά κατάφεραν να μπουν μέσα, η αστυνομία δε βρήκε κανέναν εκεί. Όλοι είχαν καταφέρει να βγουν και να ανασυγκροτηθούν στους δρόμους, έτοιμοι να συνεχίσουν τη μάχη. Αφού τους τελείωσαν τα δακρυγόνα, οι μονάδες καταστολής τελείως αποπροσανατολισμένες, δέχονται επίθεση από τους καταληψίες. Αμέτρητα τζιπ της αστυνομίας καταστράφηκαν από πέτρες. Όλη η κατάσταση εκεί διαρκεί μέχρι τις 2 το πρωί.

Δευτέρα πρωί. Μέλη των οικογενειών κάνουν συνέλευση στην πανεπιστημιούπολη. Είναι όλοι εκεί. Αποφασίζουν να πάνε στη συνέλευση της αρχιτεκτονικής. Εδώ, το απόγευμα, κάποιοι από τις οικογένειες επιλέγονται για να εξηγήσουν τον αγώνα της νία Tibaldi. Έγιναν προτάσεις ώστε να συνδεθούν πιο στενά ο αγώνας των φοιτητών με τον αγώνα των «αστέγων». Βάσει αυτής της πρότασης, η συνέλευση αποφασίζει ότι οι οικογένειες έπρεπε να ανακαταλάβουν την αρχιτεκτονική σχολή ξανά, αργότερα την ίδια μέρα. Όσον αφορά στο Πρόγραμμα της σχολής, αποφασίζουν να αρχίσουν ένα μόνιμο σεμινάριο πάνω στο πρόβλημα της στέγασης με τις οικογένειες από τη νία Tibaldi, που ήταν πια «ειδικό» στο ζήτημα.

Μέσα στη σχολή, όπως πάντα, οι αποφάσεις για τη συνέχιση του αγώνα παίρνονται από τις οικογένειες, που κάνουν συνέλευση 2 φορές τη μέρα. Σε μια από αυτές τις συνελεύσεις αποφασίζεται μια μεγάλη διαδήλωση για το επόμενο Σάββατο. Είναι ένας τρόπος να δώσουν τι μήνυμα του αγώνα τους σε όσους δε συμμετέχουν άμεσα. Αναμένεται ότι η διαδήλωση αυτή θα συγκεντρώσει 30.000 άτομα!

Αστυνομία. Ρόλη της οικογένειας. Τάση διαδήλωσης

Τετάρτη – 5 το πρωί. Η αστυνομία περικυκλώνει όλο τον περίβολο του πανεπιστημίου με τρεις τεράστιους κύκλους. Η κυκλοφορία των αυτοκινήτων έχει διακοπεί. Είναι μια αναμέτρηση δυνάμεων. 250 φοιτητές συλλαμβάνονται, μαζί με καμιά δωδεκαριά λέκτορες και τον κοσμήτορα της σχολής! Οι οικογένειες μεταφέρονται έξω με αστυνομικές κλούβες. Μερικές ώρες αργότερα, μια γενική συνέλευση της Πολυτεχνικής σπάζεται από τους μπάτσους. Ο Vittoria, ο αρχηγός της αστυνομίας, ο De Ferro, ο γενικός πληρεξούσιος της δημοκρατίας και ο Aniasi, ο δήμαρχος, πίστεψαν ότι τελικά νίκησαν μερικές δεκάδες οικογένειες, που είχαν γίνει όμως σύμβολο της εργατικής τάξης του Μιλάνου. Δε μπορούσαν να έχουν κάνει μεγαλύτερο λάθος!

Τετάρτη γύρω στο μεσημέρι. Όλες οι οικογένειες τρώνε στην καντίνα της ACLI (Ομάδα δράσης Ιταλών καθολικών εργατών), όπου τους δόθηκε καταφύγιο. Στο εξής, κανένας δε μπορεί να αποφύγει τη μάχη στη νία Tibaldi. Η κυρίαρχη τάξη έπεσε σε τεράστιες αντιφάσεις προσπαθώντας να κατευνάσει τις απαιτήσεις που έρχονται από κάθε κατεύθυνση. Από έναν τομέα του PSI Ιταλικού Σοσιαλιστικού Κόμματος (PSI), και ντόπιους δημοτικούς συμβούλους, από το Κομμουνιστικό Κόμμα (CP) και από την ACLI, που πάντα πίστευαν ότι ήταν του χεριού τους, από το FIM (ένα από τα σωματεία μετάλλου που είναι ιδιαίτερα μαχητικό). Κάποιες δι-αταγές έρχονται από τη Ρώμη και άλλες από τα ντόπια αφεντικά. Ο μεγαλύτερος κίνδυνος γι' αυτούς είναι το να επεκταθεί ο αγώνας. Αυτός είναι ο εφιάλτης τους. Και οι οικογένειες κάνουν ότι είναι δυνατό για να το πετύχουν – οργανώνοντας τη διαδήλωση του Σαββάτου, πηγαίνοντας στις πύλες των εργοστασίων με πλακάτ και τρικάκια, στέλνοντας αντιπροσωπείες στο συνέδριο του ACLI και στη γενική συνέλευση του φοιτητικού κινήματος, όπου είχαν καθολική και ενθουσιώδη αποδοχή. Πριν από κάθε δράση, η συνέλευση των οικογενειών αποφασίζει τι πρέπει να ειπωθεί, ποια γραμμή να περάσει και τι προτάσεις να συζητηθούν.

Ο Aniasi και η παρέα του – έχουνε τσουρουφλιστεί. Ο Catalano, ο ίδιος ταχυδρόμος που είχε έρθει τόσο υπεροπτικά στη νία Tibaldi, τώρα έσπευσε με μια πρόταση στην ACLI. «Πολύ ασαφές», απαντούν οι οικογένειες. «Τα λόγια και οι υποσχέσεις σας δεν είναι αρκετά για να λύσουν το πρόβλημα της στέγασης τώρα. Θέλουμε μια συμφωνία γραμμένη και υπογεγραμμένη από τον Aniasi και το συμβούλιο». Δύο ώρες αργότερα η συμφωνία ήταν εκεί!

Πριν τις 31 Ιουλίου το συμβούλιο θα δώσει 200 διαμερίσματα, όχι μόνο στις οικογένειες της νία Tibaldi, αλλά και σε άλλες 140 με το ίδιο πρόβλημα. Κάθε οικογένεια θα πάρει αποζημίωση 100.000 λιρέτες (\$36,660) συν 15.000 λιρέτες (\$250) για κάθε μέλος της οικογένειας. Δεν υπάρχει καμία ρήτρα για τρίμηνη προκαταβολή πριν

από την εγκατάσταση στα διαμερίσματα. Οι εξώσεις και οι τόκοι των ενοικίων παγώνουν από το Συμβούλιο.

Κατά τη διάρκεια του δεκαπενθήμερου του αγώνα, κανένας από τους καταλήψεις δε φαντάστηκε ότι ο αγώνας των εργατών για την κατοικία θα τελείωνε στη Vía Tibaldi, ούτε και ότι το μόνο πρόβλημα είναι πώς να πάρεις ένα νέο σπίτι. Αυτός ο αγώνας είναι μόνο η αρχή. Τώρα, οι οικογένειες θέλουν να βοηθήσουν στην οργάνωση του αγώνα ενάντια στα ενοίκια, στο κόστος της μετακίνησης και στις τιμές. Πολύ δουλειά πρέπει να γίνει διαδίδοντας τις πληροφορίες στα εργοστάσια. Γι' αυτό το λόγο η συνέλευση των οικογενειών από τη Vía Tibaldi έγινε μόνιμη, και συμμετείχαν σ' αυτή άνθρωποι απ' όλο το Μιλάνο.

ΡΩΜΗ

Η Ρώμη είναι μια από τις πρώτες στάσεις στο δρόμο όσων αφήναν τη γη του νότου για τις βιομηχανικές πόλεις του βορρά. Μεταξύ του 1951 και του 1969, ο πληθυσμός της πόλης αύξανε κατά 60.000 το χρόνο. Υπάρχουν λίγες κανονικές δουλειές γι' αυτούς τους μετανάστες, αφού εκτός από τις βιομηχανίες και την κατασκευή, οι περισσότερες δουλειές είναι διοικητικές και δίνονται σαν «χάρη», με την υπόδειξη των ντόπιων πολιτικών. Υπάρχουν 40.000 άνεργοι, πολλοί από αυτούς νέοι.

Από τη στιγμή που είναι πολιτική της άρχουσας τάξης να κάνουν τους εργάτες να μετακινούνται προς τις βιομηχανικές εργασίες στο βορρά, δεν υπάρχει κοινωνική κατοικία με χαμηλό νοίκι στη Ρώμη. 100.000 οικογένειες ζουν σε απομακρυσμένες παραγκουπόλεις. Οικοδόμοι, νέοι μετανάστες, άνεργοι εργάτες, συνταξιούχοι. Ζουν είτε σε παράγκες, είτε σε διαμερίσματα που τα μοιράζονται αρκετές οικογένειες. Άλλες 62.000 οικογένειες ζουν σε ιδιωτικές κατοικίες, με νοίκια από 40,000 ως 80,000 λιρέτες (\$650 ως \$1.300 το μήνα).

Ο αγώνας για φτηνότερη κατοικία ξεκίνησε το 1969 όταν ο κόσμος άρχισε να καταλαμβάνει πολυτελή διαμερίσματα στο κέντρο της πόλης που είχαν μείνει άδεια από τους κερδοσκόπους της γης. (Tufello: 125 οικογένειες, Celio: 225 οικογένειες, Vía Rigafetta: 155 οικογένειες, Vía Prati: 290 οικογένειες). Ο αγώνας γρήγορα διαδόθηκε στις οικογένειες που έμεναν σε καταυλισμούς, οι οποίες κατέβηκαν σε απεργία ενοικίου και ανέπτυξαν συλλογικές μεθόδους για να πολεμάνε τις εξώσεις.

Μιας και ο κόσμος από τις παραγκουπόλεις δεν είχε τίποτα να χάσει, ο αγώνας τους έγινε άμεσος και βίαιος. Πριν εγκαταλείψουν τις καλύβες τους, συχνά τις έκαιγαν, αποφασισμένοι να μην ξαναγυρίσουν πίσω. Σε πρόσφατους αγώνες, οι οικοδόμοι έπαιξαν σημαντικό ρόλο. Στη Vía Alboccione, οι οικοδόμοι συμμετείχαν μαζί με τις οικογένειες στις καταλήψεις των κτιρίων που μόλις είχαν χτίσει.

Η Κλινική του Λαού – Ιούνιος 1971

Στο San Basilio, ένα από τα απομακρυσμένα ghettos της πόλης, αναπτύχθηκε κίνημα ενάντια στις απάνθρωπες συνθήκες διαβίωσης. Σ' αυτή τη συνοικία – παραγκούπολη είναι εγκλωβισμένοι 40.000 άνθρωποι. Η αντίδραση άρχισε με αυθόρμητη διαμαρτυρία και τώρα οργανώνεται περισσότερο. Άρχισε η αντιπαράθεση με την IACP για τα υπερβολικά ενοίκια, τους τόκους και τις απειλές για εξώσεις. Η απεργία ενοικίου γίνεται ένα τεράστιο ζήτημα για όλη την κοινότητα, με μαζικές συνελεύσεις, πορείες διαμαρτυρίας και διαδηλώσεις.

Το προηγούμενο σαββατοκύριακο έγινε γενική συνέλευση για να συνδιαμορφωθούν τα αποτελέσματα από ένα μεγάλο αριθμό συνελεύσεων που έγιναν σε κλιμακοστάσια πολυκατοικιών. Περίπου 800 οικογένειες συμμετείχαν στις συναντήσεις, που οργανώθηκαν από την κολεκτίβρα του San Basilio, μια ομάδα γυναικών και εργατών από την περιοχή, και από κάποιους φοιτητές.

Στη γενική αυτή συνέλευση έγιναν συζητήσεις πάνω σε νέα σχέδια δράσης και σε ιδέες που είχαν προταθεί από τους κατοίκους. Έγινε πολύ έντονη κριτική πάνω στο θέμα της έλλειψης ιατρικών παροχών στην περιοχή – δεν υπήρχε σταθμός πρώτων βοηθειών, ούτε και κλινική. Το κοντινότερο κέντρο υγείας είναι το νοσοκομείο μέσα στη Ρώμη. Αποφασίστηκε να ξεκινήσει ο αγώνας με τη δημιουργία μιας κλινικής και ενός αξιοπρεπούς κέντρου υγείας στην περιοχή.

Την **Τετάρτη**, αφού μια αντιπροσωπεία πήγε στο συμβούλιο για 9η φορά και δεν έγινε δεκτή, πάρθηκε απόφαση να καταληφθεί το Ises Center - το κοινωνικό Κέντρο της γειτονιάς. Η κατάληψη του κτιρίου έγινε μετά από μια συνέλευση και μια διαδήλωση που έκανε ένα γύρω στη γειτονιά. Η συμμετοχή των γυναικών, των εργατών και των νέων και η στήριξη που εκφράστηκε από τους κατοίκους, δεν άφησε περιθώριο για αντίδραση ή προσπάθεια καταστολής από την αστυνομία.

Μετά την κατάληψη του Κέντρου, σχηματίστηκε μια μόνιμη συνέλευση που έμεινε εκεί όλο το βράδυ. Έστειλαν κάλεσμα σε όλους τους αριστερούς και προοδευτικούς γιατρούς, να έρθουν σε επικοινωνία μαζί τους. Ταυτόχρονα, γινόταν συζητήσεις για τις απάνθρωπες συνθήκες διαβίωσης τους, που είναι και η αιτία για πολλές από τις ασθένειές τους. Συνειδητοποίησαν ότι για να ξεφορτωθούν τις αρρώστιες, πρέπει να απαλλαγούν από την εκμετάλλευση στα εργοστάσια, όπου αναπνέουν μέσα στην αιθαλομίχλη και καταπονούν τις πλάτες τους στις γραμμές παραγωγής, και από την εκμετάλλευση στην οικοδομή, όπου δουλεύουν ακόμα και με βροχή, αναπνέουν σκόνη και είναι μέσα στις λάσπες. Για χρόνια τώρα, οι άνθρωποι στήνονται στα ιατρεία της ασφάλισης τους, μόνο και μόνο για να πάρουν το συνηθισμένο χάπι και μετά να διώχνονται σαν παράσιτα. Ταΐζονται με χάπια και φάρμακα που δεν κάνουν τίποτα άλλο παρά να πλουτίζουν τις φαρμακοβιομηχανίες. Έχουν κουραστεί από τους γιατρούς και τους υπόλοιπους που ζουν από τις αρρώστιες τους. Έχουν εξοντωθεί από πρόχειρα «μπιτάλωματα», που τους επιτρέπουν να συνεχίζουν να δουλεύουν και να παράγουν για τα αφεντικά, και έπειτα να ξαναρρωσταίνουν και να ξαναπηγαίνουν για επιπλέον επιδιορθώσεις.

Επίσης, ζητούν αξιοπρεπείς κατοικίες, όπου ο τύφος και η ηπατίτιδα δεν είναι ανεξέλεγκτες, εξαιτίας των κακών αποχετεύσεων και των υπονόμων. Και θέλουν χρήματα για να αγοράζουν αξιοπρεπές φαγητό. Δεν υπάρχουν αρκετοί πράσινοι χώροι στην περιοχή και κάποιος είπε: *«αυτά τα διαμερίσματα χτίστηκαν για να αρρωσταίνουν όσοι μένουν μέσα, όχι για να ζουν»*. Το San Basilio δε χτίστηκε για να καλύπτει τις ανάγκες των κατοίκων του. Χτίστηκε για να ικανοποιήσει τα σχέδια των αφεντικών. *«Το San Basilio είναι σαν τις παραγκουπόλεις της FIAT στο Τορίνο»*, λέει ένας οικοδόμος. *«Τουλάχιστον έχει την ίδια λειτουργία – να βγάλει τους εργάτες από τη μέση.»*

Την **Κυριακή** έγινε μια τεράστια συνάντηση όλων των κατοίκων του San Basilio και μια γιορτή για να εγκαινιάσουν την «Κλινική του λαού», που πλέον λειτουργεί πλήρως. 80 εργάτες, γυναίκες και νέοι συναντήθηκαν με τους γιατρούς στην κύρια αίθουσα του κέντρου. Το πανό που κρεμάστηκε συνοψίζει το πώς νιώθουν όλοι. *«Ο μόνος τρόπος για να πάρεις οτιδήποτε, είναι ο αγώνας»*.

Σ' αυτή τη συνάντηση διευκρινίστηκε ο ρόλος της κλινικής. Όπως είπε μια γυναίκα, *«η κλινική είναι παραπάνω από κάτι που καλύπτει τις πραγματικές μας ανάγκες. Είναι ένα πρώτο βήμα προς το τέλος της εκμετάλλευσής μας.»*

Η Κλινική του λαού λειτουργεί με γιατρούς που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στον καθένα δωρεάν, παρέχοντας δωρεάν φάρμακα και ιατρική φροντίδα, ειδικά στα παιδιά που αναγκάζονται να παίζουν στους δρόμους, που είναι γεμάτοι σκουπίδια, σπασμένα γυαλιά, κ.α. Η κλινική είναι επίσης ένα κέντρο πολιτικής κουβέντας και χρησιμεύει στην οργάνωση των αγώνων που διεξάγονται στην περιοχή – είτε είναι οι μάχες ενάντια στους φασίστες και την αστυνομία, είτε οι απεργίες ενοικίου και οι καταλήψεις. Το καθήκον των γιατρών δεν περιορίζεται στο να παρέχουν τις «υπηρεσίες» τους, αλλά επεκτείνεται στη συμμετοχή τους σε όλους τους αγώνες της περιοχής και στη μετάδοση της ειδικής γνώσης τους, ώστε οι άνθρωποι να αρχίσουν να ελέγχουν οι ίδιοι την υγεία τους.

San Basilio

Το San Basilio είναι μια μικρή πόλη για την εργατική τάξη έξω από τη Ρώμη. Τον Απρίλιο του 1971 ξεκίνησε εδώ ένα κύμα αγώνων για την κατοικία. Οι ντόπιοι πολιτικοί προσπάθησαν να περιορίσουν τον αγώνα και να τον οδηγήσουν σε ασφαλή μονοπάτια: στις επερχόμενες εκλογές.

Την Τρίτη 6 Μαΐου, ξέσπασε η πρώτη σύγκρουση μεταξύ των κατοίκων των καταλήψεων και των πολιτικών. Από τις 9 το βράδυ μέχρι τα μεσάνυχτα ο ντόπιος πληθυσμός κινητοποιήθηκε ενάντια σε μια προεκλογική συνάντηση του χριστιανοδημοκράτη δημάρχου, *Darida*. Η συνάντηση είχε καλεστεί αναπάντεχα, χωρίς ούτε μια αφίσα στους τοίχους. Προφανώς, το πλάνο ήταν να τελειώσει πολύ σύντομα, και να κουκουλωθεί. Ίσα ίσα μια επίσκεψη, μια εμφάνιση, και μετά μια γρήγορη απόδραση από την περιοχή, που σίγουρα δε θα μπορούσε να είναι φιλική προς έναν συνδικαλιστή, που μόλις πριν λίγες μέρες είχε σφίξει το χέρι του με τον αρχηγό των φασιστών, τον *Almirante*.

Την ώρα της συνάντησης υπήρχαν ήδη 100-150 άτομα στην αγορά. Ο τεράστιος αριθμός αστυνομικών τριγύρω ήταν ένα σίγουρο σημάδι ότι οι χριστιανοδημοκράτες, που ερχόταν να μιλήσουν, ήταν εχθρικοί.

Οπότε, συνέβη το εξής: κάτω από το βήμα, μια μεγάλη και πομπώδη κατασκευή, ήταν με τα βίαις 15 εκλογικοί αντιπρόσωποι. Ακριβώς από πίσω ήταν όλοι οι υπόλοιποι – όλη η εργατική τάξη, γυναίκες και παιδιά από την περιοχή, και κάποιιοι από το Κομμουνιστικό Κόμμα. Σχηματίστηκαν πηγαδάκια και όλοι μιλούσαν για τις υποσχέσεις των τελευταίων 20 χρόνων...για τις υποσχέσεις όλων των δημάρχων...για τις υποσχέσεις αυτού του δημάρχου.

Αποφασίστηκε να διακόψουν το λόγο του δημάρχου και αντί γι' αυτόν, να μιλήσουν μια γυναίκα και ένας εργάτης από την περιοχή – τουλάχιστον, ξεκίνησε η υλοποίηση του σχεδίου, γιατί ο δήμαρχος δεν είχε το κουράγιο να έρθει. Αντί γι' αυτόν, ήρθε ο *Medi*, ο καθηγητής που πρωτοστάτησε στην εκστρατεία κατά του διαζυγίου, ο τύπος που όλη η Ιταλία είχε την ευκαιρία να «θαυμάσει» στην τηλεόραση σαν λαμπρό παρουσιαστή των αμερικάνικων διαστημικών εκτοξεύσεων.

Roma 1974 San Basilio

TOSHO DI ANTONIO

Από την αρχή άρχισε λέει ένα σωρό βλακειές: «πόσο τυχεροί είστε που ζείτε εκτός πόλης, χωρίς ατμοσφαιρική ρύπανση». Η απάντηση ήταν άμεση, με μπαράζ από γιουχαΐσματα και συνθήματα με πολύ ένταση. Ο Medi αντέδρασε ηλίθια: «είστε όλοι βάρβαροι και η Ρώμη θα σας εξαφανίσει... δεν έχετε μυαλό και δε μπορείτε να καταλάβετε τι προσπαθώ να σας πω».

Η ΜΕΔΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΩΝ ΔΙΣΤΡΕΣ

Συνεχίστηκε έτσι για καμιά ώρα, μέχρι τις 10 μ.μ., με τις γυναίκες να πιέζουν προς το βήμα, και την αστυνομία, σε σύγχυση, να μην ξέρει πώς να ελέγξει δεκάδες παιδιά που πήγαιναν γύρω γύρω από τον ομιλητή σε γραμμή, ουρλιάζοντας μέσα σε βάζα, και δημιουργώντας την κόλαση την ίδια. Και ο καθηγητής; Επέμενε να φωνάζει προσβολές: «είστε σα γαϊδούρια... εύκολα φαίνεται ότι δεν έχετε πάει σχολείο.» Αυτή η άστοχη παρατήρηση ακολουθήθηκε από ένα καταιγισμό αυγών. Ο Medi στράφηκε προς την αστυνομία και τους ζήτησε να πάρουν την κατάσταση υπό έλεγχο. Οι μπάτσοι φόρεσαν τις αντιασφυξιγόνες μάσκες. Ο κόσμος υποχώρησε. Η αστυνομία έριξε τα πρώτα δακρυγόνα. Η συνάντηση έληξε. «Η Ρώμη θα διαλύσει τον αγώνα σας βάρβαροι. Θα νικήσουμε, μην ανησυχείτε.»

Οι κάτοικοι κατέβηκαν από τις πολυκατοικίες. Μέχρι τώρα ήταν πάνω από 1.000. Η αστυνομία παρέμεινε οργανωμένη στην αγορά και συνέχισε να ρίχνει δακρυγόνα στα παράθυρα και στις γυναίκες. Μια στιγμή ένας μπάτσος έφυγε με ένα ποδήλατο. Και την επόμενη είχαν έρθει οι ενισχύσεις. Περίπου 40 κλούβες, περισσότεροι από 700 μπάτσοι με εξάρτηση για καταστολή εξεγέρσεων. Κατέφτασε επίσης ο Provenza, ο υπαρχηγός της αστυνομίας, για να διευθύνει την επιχείρηση. Η περιοχή πολιορκήθηκε. Η αστυνομία, τελείως ανόητα, αποφάσισε να μπει σε μια πολυκατοικία και άρχισε να χτυπάει τον κόσμο. Αντιμετώπισαν μια συνεχή και βίαιη βροχή από πιάτα, μπουκάλια και οτιδήποτε άλλο έβρισκε ο κόσμος μπροστά του.

ΜΕΛΛΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΥΡΩΝ ΜΕΤΕ ΟΙ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΩΝ ΔΙΣΤΡΕΣ

Η αστυνομία υποχώρησε και τελικά έφυγε. Ήταν λίγο μετά τα μεσάνυχτα. Στην αγορά, ο κόσμος έκαψε το βήμα του ομιλητή. Σχηματίστηκαν ομάδες που προσπαθούσαν να μάθουν ποιοι τραυματίστηκαν, ποιοι συνελήφθησαν και να έρθουν σε επικοινωνία μαζί τους.

Μην ψηφίζετε – καταλάβετε!

Τον Ιούνιο του 1971, με τις τοπικές εκλογές να πλησιάζουν, τα κόμματα μιλούσαν μόνο για «τάξη και ασφάλεια». Το Κομμουνιστικό Κόμμα έκανε ασαφείς υποσχέσεις για οικιστικές μεταρρυθμίσεις: αυτό που απασχολούσε ήδη πάρα πολύ τον κόσμο.

Μετά από μια συνέλευση στο San Basilio, 20 οικογένειες αποφάσισαν να καταλάβουν μια πολυκατοικία το Σάββατο στις 5 του μήνα. Η κατάληψη απέτυχε, αφού τα διαμερίσματα είναι ιδιωτικά και είναι αδύνατο να τα υπερασπιστούν. Οι οικογένειες αποφάσισαν να επιστρέψουν πίσω και να περιμένουν.

Την Τετάρτη, 9 του μηνός, έγιναν καταλήψεις στην Centocelle και στην Pietralate. Στην Centocelle, η αστυνομία απάντησε άμεσα: προσπάθησαν να συλλάβουν έναν σύντροφο που βρέθηκε απομονωμένος.

Οι καταλήψεις αντέδρασαν αμέσως και κατάφεραν να τον ελευθερώσουν. Σπάστηκε ένα περιπολικό και εμφανίστηκαν άλλα 6 ή 7 με αναμμένες σειρήνες. Ξυ-

πνήσαμε τη γειτονιά με megάφωνα, ανακοινώνοντας την επίθεση της αστυνομίας. Οι κάτοικοι βγήκαν από τα σπίτια τους φωνάζοντας « αυτή είναι η περιοχή μας, φύγετε αμέσως από δω! », και η αστυνομία αναγκάστηκε να αποχωρήσει.

Την ίδια ώρα, στην Pietralate, η κατάληψη είχε ομαλή έκβαση κι έτσι αποφασίσαμε να πάμε εκεί και να ενώσουμε τις δυνάμεις μας. Στην αρχή ήταν 70 οικογένειες και κατά τη διάρκεια της νύχτας έφτασαν άλλες 30. Η κατάληψη οργανώθηκε καλύτερα. Βρέθηκαν γιατροί, οργανώθηκαν οι συνελύσεις στα κλιμακοστάσια και μοιράστηκε ο κόσμος σε διαμερίσματα.

Κατά τη νυχτερινή συνέλευση αποφασίσαμε ότι αν ερχόταν η αστυνομία να μας διώξει, θα μέναμε ενωμένοι και θα ανασυγκροτούμασταν κάπου αλλού για να συνεχίσουμε τον αγώνα.

Νωρίς το πρωί της 10ης του μήνα, μέλη του Κομμουνιστικού Κόμματος ήρθαν και αρχικά προσπάθησαν να μας πείσουν να γυρίσουμε πίσω. (Αλλά που;). Έπειτα άρχισαν να μας προσβάλλουν λέγοντας ότι είμαστε γύφτοι και κλέφτες. Εν τω μεταξύ, η αστυνομία είχε φτάσει και περικύκλωσε το τετράγωνο. Όταν μπήκαν στον περίβολο όλοι κατεβήκαμε και προσπαθήσαμε να μείνουμε ενωμένοι. 12 από μας χωρίστηκαν και παραλίγο, αν δεν ήταν η εξαγριωμένη αντιμετώπιση των γυναικών θα είχαν συλληφθεί. Άρχισαν να σπρώχνουν τους κλοιούς των μπάτσων και να απαιτούν την άμεση απελευθέρωση όλων. Ήταν μια μεγάλη στιγμή – η αστυνομία δεν ήξερε τι να κάνει, αφού δεχόταν επίθεση από γυναίκες και παιδιά. Στην αρχή προσπάθησαν να τους απωθήσουν βίαια, αλλά τελικά αναγκάστηκαν να απελευθερώσουν τους πάντες, εν μέσω των επευφημιών και των συνθημάτων μας.

Το απόγευμα, σε μια συνέλευση, ο κόσμος τα έβαλε με το Κομμουνιστικό Κόμμα και τους υπόλοιπους ρεφορμιστές. Αποφασίσαμε να καταλάβουμε και πάλι ένα κτίριο, έτσι ώστε να μη χάσει την ορμή του ο αγώνας. Εκείνο το απόγευμα καταλάβαμε στην περιοχή Magliana – 70 οικογένειες και οι φίλοι τους. Ένα περιπολικό που μπήκε στη μέση σπάστηκε, η αστυνομία πυροβόλησε στον αέρα, ένα όχημα που ήρθε προς τα πάνω μας, λιθοβολήθηκε. Στις 3 το πρωί, όλη η περιοχή είχε περικυκλωθεί από τα ΜΑΤ. Κάναμε μια συνέλευση στην αυλή του κτιρίου και αποφασίσαμε να πορευτούμε από τα σπίτια προς τους μπάτσους. Η απόφαση αυτή δεν ήταν ομόφωνη, αφού κάποιοι από μας ήθελαν να κάτσουν και να υπερασπιστούν τα διαμερίσματα.

Τελικά όλοι μαζί πορευτήκαμε φωνάζοντας συνθήματα και κόσμος βγήκε στα παράθυρα. Όταν φτάσαμε στη Vía Magliana η αστυνομία επιτέθηκε. Η μάχη ήταν βίαιη – έγιναν 60 συλλήψεις και πολλοί από μας έμειναν μέσα για ώρες.

Μετά και από αυτή την έξωση, αποφασίσαμε να κάνουμε συνελύσεις σε άλλες γειτονιές. Πολλοί αποφάσισαν να μην πάρουν μέρος στις εκλογές, αλλά να συνεχίσουν τον αγώνα.

Ο ΝΟΤΟΣ

Η οικονομική ανάπτυξη της Ιταλίας ήταν άνιση από την αρχή – ο Βορράς αναπτυσσόταν ταχύτερα από το Νότο. Η υψηλή ανεργία και οι χαμηλοί μισθοί ανάγκασαν εκατομμύρια να μεταναστεύσουν. Στα χρόνια του οικονομικού boom, 1959 με 1963, σχεδόν ένα εκατομμύριο άνθρωποι μετοίκησαν στο βορρά. Η διαδικασία αυτή επιταχύνθηκε από τη μηχανοποίηση της γεωργίας. Μεταξύ 1951 και 1970, ο αριθμός των απασχολούμενων στη γεωργία έπεσε από τα 7.200.000 στα 3.800.000 – από μια εργατική δύναμη σχεδόν σταθερή 20.000.000. Όπως και σε άλλες χώρες της ενιαίας αγοράς, μόνο οι μεγαλύτεροι αγρότες ευδοκίμησαν.

Για να σταματήσει τη μετανάστευση, η κυβέρνηση δημιούργησε την Cassa del Mezzogiorno, την Τράπεζα του Νότου. Αρχικά, η λειτουργία της ήταν να παρέχει επιδοτήσεις στη γεωργία και να βοηθάει στη δημιουργία κοινωνικών υποδομών (σπίτια, δρόμοι, σχολεία, νοσοκομεία). Η αποτυχία της να κάνει κάποια σημαντική αλλαγή, οδήγησε την τράπεζα, όλο και περισσότερο, στο να παρέχει επενδύσεις για εργοστάσια. Τα εργοστάσια που χτίστηκαν ήταν όλα κρατικά: η Alfa-Romeo στη Νάπολη, η Italsider (ατσάλι) στο Ταράντο και στη Νάπολη, η χημική βιομηχανία στο Μπάρι και στο Πόρτο Τόρες στη Σαρδηνία. Το χτίσιμο αυτών των εργοστασίων ήταν η πρώτη δουλειά που είχαν στη διάθεσή τους οι εργάτες που άφηναν την καλλιέργεια της γης. Αλλά από τη στιγμή που χρειάζονται πολλοί λιγότεροι εργάτες για να δουλέψουν αυτά τα υπερσύγχρονα εργοστάσια, απ' ό,τι να τα χτίσουν, η ανεργία σ' αυτές τις νότιες πόλεις αυξήθηκε γρήγορα μέσα σε λίγα χρόνια και θα παραμείνει υψηλή, αφού δε μπορούν να αναπτυχθούν άλλες βιομηχανίες, συμπληρωματικές των λίγων υφιστάμενων εργοστασίων.

Δεν έγιναν και πολλά πράγματα ώστε να χτιστούν αρκετά σχολεία, κατοικίες και νοσοκομεία, που θα ανταπεξέρχονταν στον αυξανόμενο πληθυσμό αυτών των πόλεων. Η εργατική τάξη ελέγχεται από ένα μίγμα απροκάλυπτης καταστολής και πολιτικής διαφθοράς και η μόνη ελπίδα για να βρει κανείς ένα μέρος να ζήσει, είναι να γίνει μέλος κάποιας πολιτικής οργάνωσης. Η απογοήτευση εκρήγνυται με οργισμένα, βίαια ξεσπάσματα – για παράδειγμα στη Battipaglia, όπου με το κλείσιμο ενός τοπικού εργοστασίου ακολούθησαν μέρες εξέγερσης.

Τα τελευταία χρόνια υπήρξε ένας αυξανόμενος αριθμός καταλήψεων στέγης (Salerno: 80 οικογένειες, Torre del Greco; Messina: 328 οικογένειες; Carbonia : 130 οικογένειες). Στις Συρακούσες, όπου τα σπίτια συνήθως μοιράζονται σε «πελάτες» των τοπικών πολιτικών αφεντικών, η οργή του κόσμου μεγάλωσε τόσο, που για να εγκατασταθούν νέοι κάτοικοι σε διαμερίσματα, χρειαζόταν έντονη προστασία από την αστυνομία. Άλλα συγκροτήματα που αμπαρώθηκαν πριν τελειώσουν, ανοίχτηκαν από βίαιους διαδηλωτές.

TAPANTO

Στην κατάληψη των διαμερισμάτων GESCAL το Δεκέμβρη του 1970, 200 οικογένειες κατέλαβαν διαμερίσματα που ανήκουν στην κρατική υπηρεσία κατοικίας (GESCAL), στην εργατική συνοικία Tamburì. Πριν ζούσαν σε καταλύματα και παράγκες στη Via Lisippo. Οι απειλές της αστυνομίας και οι κενές υποσχέσεις του συμβουλίου δεν τους επηρέασαν. Είχαν βάλει στο μυαλό τους ότι έπρεπε να δράσουν άμεσα. Πήραν την πρωτοβουλία να γυρίσουν από παράγκα σε παράγκα, οργανώνοντας και ενώνοντας τους κατοίκους.

Ένας από τους ακτιβιστές είπε: « δεν έχουμε καμία πίστη πια στους πολιτικούς, άνθρωποι που έρχονται εδώ κάθε 5 χρόνια ζητώντας την ψήφο μας. Λένε ότι θα μας δώσουν δουλειά και σπίτι, αλλά κάθε φορά μας αφήνουν εκεί που είμαστε, μέσα στο κρύο και την υγρασία. Τους μισούμε όλους γιατί ζουν από τη σκλαβιά μας. Και κάνουν τα πάντα για να είναι σίγουροι ότι ο κόσμος δε θα επαναστατήσει ζητώντας αυτό που δικαιωματικά του ανήκει.

Επειδή καθίσαμε καλά, επειδή πιστέψαμε τις υποσχέσεις τους, δεκάδες παιδιά πέθαναν στις παραγκουπόλεις που ζούμε. Όλοι αρρωστήσαμε και όλοι υποφέραμε. Αυτά τα σημάδια θα τα κουβαλάμε πάνω μας για πάντα. Αυτοί που ευθύνονται για την εξόντωσή μας, θα αναγκαστούν να το πληρώσουν ακριβά – θα πληρώσουν όλο το λογαριασμό.

Οργανώσαμε την κατάληψη το απόγευμα της 2 Δεκεμβρη. Μέσα σε λίγες ώρες οι παραγκουπόλεις ήταν άδειες, αλλά τα διαμερίσματα της GESCAL ήταν γεμάτα. Τώρα τα διαμερίσματα είναι ΔΙΚΑ ΜΑΣ. Δεν έχουμε ακόμα παροχές νερού ή ρεύματος, αλλά ήδη

παίρνουμε νερό από τον περίβολο τους συγκροτήματος και προσπαθούμε να οργανώσουμε τον εφοδιασμό όλων των διαμερισμάτων με παροχές. Και αν μας ανησυχεί και η ηλεκτροδότηση, θα το δούμε κι αυτό.

Ταυτόχρονα, αρχίσαμε να καθαρίζουμε το μέρος. Δεν είναι ποτέ ευχάριστο να ασχολείσαι με αυτού του είδους τις δουλειές, αλλά είναι λίγο πιο ικανοποιητικό από το να ξεβρωμίζουμε τις πονηκότερες όππου ζούσαμε πριν. Είμαστε χαρούμενοι. Έχουμε εμπιστοσύνη στον εαυτό μας και στη δύναμή μας. Οργανωθήκαμε σε κάθε κτίριο και ανοίξαμε συνδέσεις μεταξύ των κτιρίων. Σκοπεύουμε να κρατήσουμε αυτά τα διαμερίσματα και πρέπει να οργανωθούμε για να κρατήσουμε έξω την αστυνομία.

Έχουμε 1-2 συναντήσεις κάθε μέρα για να συζητήσουμε τα προβλήματα μας, να ξεκαθαρίσουμε τις ιδέες μας και να αποφασίσουμε τι έχουμε να κάνουμε. Είμαστε σε επαφή με τον υπόλοιπο κόσμο της περιοχής και προσπαθούμε να διαδώσουμε τον αγώνα στα εργοστάσια. Την Κυριακή 6 Δεκέμβρη, κάναμε την πρώτη γενική μας συνέλευση. Ήταν κάτι σημαντικό γιατί σήμαινε ότι όλοι μπορούμε να ενωθούμε και να μιλήσουμε σε εργάτες, γυναίκες, παιδιά και άνεργους, από διαφορετικά μέρη της πόλης.

Δεν ήταν μόνο οι κάτοικοι των παραγκουπόλεων που οργάνωσαν αυτή την κατάληψη. Η πρωτοβουλία ήρθε από εκεί, αλλά γρήγορα διαδόθηκε σε άλλα μέρη της πόλης. Οι κάτοικοι του παλιού κομματιού της πόλης – οι οδοκαθαριστές, οι ψαράδες και οι άνεργοι ήταν ιδιαίτερα γρήγοροι στη δράση. Σήμερα δεν υπάρχει ούτε ένα διαμέρισμα άδειο σε όλα αυτά τα κτίρια. Αλλά ξέρουμε ότι υπάρχουν πολλά ακόμα άδεια διαμερίσματα τριγύρω και αλλού στην πόλη. Πρέπει να βρούμε που είναι, γιατί όλη η πόλη ζυμώνεται και όλη η εργατική τάξη θέλει να καταλάβει σπίτια.»

ΠΑΛΕΡΜΟ

Κόκκινες σημαίες στο IACP- Απρίλιος 1971

Το NEZ (Northern Expansion Zone – Βόρεια Ζώνη Επέκτασης) είναι ιδιοκτησία της IACP, περίπου 15 χλμ. έξω από το Παλέρμο. Εκεί ζουν περίπου 1.000 οικογένειες, κυρίως άνεργοι οικοδόμοι, εκ περιτροπής εργάτες που δουλεύουν κυρίως στη γη και ψαράδες. Οι οικογένειες αυτές είναι κυρίως σεισμόπληκτες από τον καταστροφικό σεισμό της δυτικής Σικελίας τον Ιούνιο του 1968. Πήραν αυτά τα σπίτια αφού είχαν επιταχθεί από την Περιφέρεια. Πολλοί από αυτούς απλώς τα κατέλαβαν. Φυσικά, η IACP θεωρεί αυτές τις καταλήψεις «παράνομες» και άρχισε να στέλνει εντολές πληρωμών: 30.000 λιρέτες (\$500) το διαμέρισμα.

Την Πέμπτη 27 Μάρτη, έγινε κατάληψη μιας πολυκατοικίας που ακόμα χιζόταν. Η αστυνομία ήρθε να διώξει τον κόσμο, αλλά η πολυκατοικία ανακαταλήφθηκε και αυτή τη φορά όλοι έμειναν εκεί.

Μιας και το κτίριο δεν είχε ακόμα τελειώσει, οι καταλήψεις οργανώθηκαν μόνοι τους για να βάλουν σε λειτουργία τα υδραυλικά και τα ηλεκτρολογικά, καθώς και όλα τα υπόλοιπα. Την Κυριακή έγινε μια μαζική συνέλευση για να συζητηθεί το πρόβλημα των εντολών πληρωμής. Εκεί βρέθηκαν 300 άνθρωποι, κυρίως γυναίκες, που είναι οι πιο δραστήριες και αποφασισμένες σ' αυτόν τον αγώνα. Αποφασίστηκε απεργία όλης της περιοχής από την επόμενη μέρα και εγκρίθηκε ένα πλαίσιο, που εκτός των άλλων, απαιτούσε να δοθούν επίσημα τα διαμερίσματα σε όλους, να ακυρωθούν όλα τα καθυστερημένα ενοίκια, να κατασκευαστούν δρόμοι, σχολεία και όλες οι κοινωνικές παροχές που απουσιάζουν εντελώς από την περιοχή, καθώς και να αυτοκαθοριστούν οι εισφορές. Οι κάτοικοι του NEZ δε

συζητούν με όρους ενοικίου, αφού δε συμφωνούν με την ιδέα της πληρωμής ενοικίου. Αλλά είναι έτοιμοι να δίνουν μια μικρή συνεισφορά, βάσει των οικονομικών δυνατοτήτων τους, για την κατασκευή νέων σπιτιών.

Την επόμενη μέρα (Δευτέρα), από τις 4:30 το πρωί, όλη η περιοχή ήταν στο πόδι. Στις γωνίες των δρόμων υπήρχαν φρουρές καθώς και μεγάλη αστυνομική δύναμη. Ο κόσμος μαζεύτηκε στην Κεντρική Πλατεία και στις 8:30 το πρωί ξεκίνησε η πορεία με κατεύθυνση το Παλέρμο. Οι γυναίκες και τα παιδιά φορτώθηκαν σε αμάξια και φορτηγά και οι άντρες περπατούσαν. Σε όλη την πορεία, η αστυνομία προκαλούσε τους διαδηλωτές. Η πορεία έφτασε στα γραφεία της IACP στο Παλέρμο. Η αστυνομία έκανε ένα κορδόνι σε όλο το δρόμο, αλλά οι διαδηλωτές έσπασαν τη γραμμή τους και 50 από αυτούς κατάφεραν να μπουν μέσα στο κτίριο. Άλλοι μπήκαν μέσα από τα παράθυρα και τους εξώστες. Μέσα στην IACP επικράτησε μεγάλη ταραχή: για μια φορά, τα γραφεία αναποδογυρίστηκαν πάνω σε αυτούς που κυβερνούν τη ζωή μας.

Οι πιο δραστήριες απ' όλους ήταν οι γυναίκες – αληθινές μαχήτριες αυτής της ημέρας, ακόμα και στις συγκρούσεις με την αστυνομία. Μεταξύ άλλων, κατάφεραν να ελευθερώσουν έναν σύντροφο που είχε συλληφθεί από την αστυνομία.

Παλέρμο 1973

Νωρίς αυτή τη χρονιά, οι οικοδόμοι που μόλις είχαν τελειώσει το χτίσιμο μια πολυτελούς πολυκατοικίας, κατέλαβαν όλο το κτίριο. Μετακόμισαν εκεί με τις οικογένειές τους και άλλους εργάτες. Η αστυνομία καλέστηκε, αλλά δε μπόρεσε να περάσει από τα οδοφράγματα της πολυκατοικίας.

ΝΑΠΟΛΗ

Οι τοπικοί καπιταλιστές επένδυσαν λίγα στη βιομηχανία, αφού έβρισκαν πιο κερδοφόρο το να βγάζουν λεφτά από την αγορά ακινήτων και τον τουρισμό, όπως και επίσης από τη «βιομηχανία» της μαφίας, όπως η πορνεία και το λαθρεμπόριο. Η κύρια απασχόληση είναι οι διάφορες μορφές επαιτείας. Τα παιδιά, που έχουν ιδιαίτερη επιτυχία σε αυτό, παίζουν σημαντικό ρόλο στην οικονομία της οικογένειας. Σε αντίθεση με άλλες πόλεις, όπου τα σχολεία είναι τόπος όπου τα παιδιά μαθαίνουν την πειθαρχία της δουλειάς, στη Νάπολη τα παιδιά της εργατικής τάξης αποθαρρύνονται συστηματικά από το να πάνε στο σχολείο. Μέσα σ' αυτή την κατάσταση, ο αγώνας για να κρατηθεί ένα σχολείο ανοιχτό, παίρνει άλλη διάσταση: οι γονείς αρνούνται να αφήσουν το σύστημα να βγάλει τα παιδιά τους στο δρόμο.

Φλεβάρης 1970. Το Secondigliano είναι μια περιοχή κατοικίας, ιδιοκτησία της INA Casa⁵, στα προάστια της Νάπολης. Είναι ένα από τα πολλά προάστια-κοιτώνες, όπου τα αφεντικά στοιβάζουν όλους τους εργάτες που δε θέλουν να βρίσκονται στο κέντρο της πόλης. Πριν 10 χρόνια η κατάσταση δεν ήταν τόσο άσχημη... τουλάχιστον στο χάρτη. Αλλά δεν πάει καιρός που έγινε ξεκάθαρο ότι ο χάρτης και τα σχέδια είναι μόνο για να επιδεικνύονται. Κανένας δεν είχε σκοπό να κάνει πραγματικότητα τα σχέδια για μια περιοχή ευχάριστη για να ζει κανείς. Μια «χωματερή» διαμερισμάτων ήταν αρκετή – δεν υπήρχαν αξιοπρεπείς δρόμοι, υπηρεσίες, σχολεία ή πάρκα... (αυτά τα πράγματα δεν είναι κερδοφόρα για τους επενδυτές).

Εκεί μένουν 14.000 άνθρωποι. Περίπου 2.000 από αυτούς περίμεναν 10, 20, ακόμα και 30 χρόνια, ζώντας σε καλύβες και τώρα μετεγκαταστάθηκαν σε διαμερίσματα

5. Η INA Casa είναι η εταιρεία που δημιουργήθηκε στην Ιταλία μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, με σκοπό να εφαρμόσει την κρατική πολιτική για την ανοικοδόμηση της χώρας, κυρίως κατασκευάζοντας εργατικές συνοικίες και κοινωνικές κατοικίες. <http://it.wikipedia.org/wiki/INA-Casa>

χωρίς παράθυρα, χωρίς νερό και υδραυλικές εγκαταστάσεις, χωρίς έπιπλα και χωρίς φως.

Ο πρώτος αγώνας στο Secondigliano έγινε για ένα δημοτικό σχολείο. Οι κάτοικοι ήθελαν ένα προκατασκευασμένο κτίριο χωρητικότητας 1.000 παιδιών και την υποσχεση για ένα κατάλληλο σχολείο σύντομα. Το 40% των παιδιών που πηγαίνουν σχολείο είναι τουλάχιστον ένα χρόνο πίσω από το κανονικό. Ένα 30% είναι 2 χρόνια πίσω από το κανονικό. Περίπου 3 μήνες από την αρχή της σχολικής χρονιάς, τουλάχιστον το 1/10 των παιδιών αποθαρρύνονται και δεν ξαναπηγαίνουν στο σχολείο. Και μετά έρχεται η «μητρική» συμβουλή της διευθύντριας: «*Το σχολείο δεν είναι για σένα. Γιατί δε βρίσκεις μια δουλειά;*»

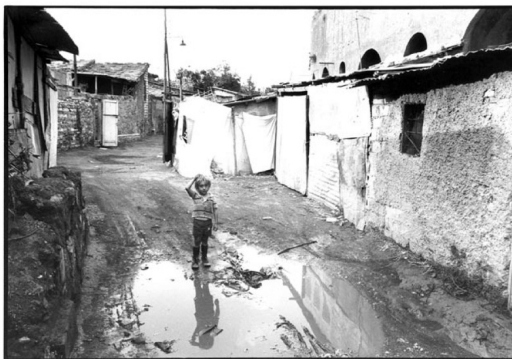
Το χειρότερο έγκλημα απ' όλα είναι ότι τα παιδιά έχουν μάθει να πιστεύουν ότι το σχολείο τελειώνει στην έκτη τάξη του δημοτικού. Η τοπική βιομηχανία δε θα μπορούσε να εφοδιαστεί με φτηνό εργατικό δυναμικό αλλιώς. Σαν αποτέλεσμα, το 90% των «μορφωμένων» έχουν τελειώσει μόνο το δημοτικό σχολείο και ένα 30% είναι αναλφάβητο. Επιπλέον, τα παιδιά είναι πολύ ευάλωτα σε όλα τα είδη των ασθενειών. Μεγάλος αριθμός παιδιών έχουν ρευματικό πυρετό, καρδιακά προβλήματα, βρογχική πνευμονία, κ.τ.λ. Το σχολείο είναι μέρος όπου εύκολα πιάνουν αρρώστιες – απλώς ακόμα ένας λόγος για να μην πηγαίνουν καθόλου.

Σύντομα ο κόσμος απηύδωσε. Έτσι, άρχισαν να οργανώνονται και να ετοιμάζονται για τον αγώνα. Έκαναν συνέλευση και οργανώθηκαν πορείες στη γειτονιά. Τα παιδιά έκαναν αποχή. Ένωσαν ότι έπρεπε να διαδώσουν τον αγώνα και εκτός της περιοχής. Έτσι, ομάδες γονέων πήγαν στο κέντρο της Νάπολης, στο Τμήμα Εκπαίδευσης και στο Δημαρχείο. Ταρακούνησαν τη γραφειοκρατία: «*μέχρι τώρα πήραμε πολλές ψεύτικες σφραγίδες και υποσχέσεις. Θέλουμε να ξαναοίξει το σχολείο αμέσως, αυτή τη φορά με ηλεκτρικό ρεύμα.*»

Οι διάφοροι υπεύθυνοι φοβήθηκαν πραγματικά... αλλά ακόμα δεν ήταν αρκετό για να τους κάνει να τελειώσουν το κτίριο. Ο κόσμος κατάλαβε ότι τους εξαπατούσαν και πάλι, και αμέσως άρχισε να ξαναοργανώνεται.

Περικύκλωσαν το σχολείο με αλυσίδες και πολύς κόσμος πήγε στο Δημαρχείο για να πιέσει τους υπεύθυνους. Πίεσαν τις αρχές να έρθουν στην περιοχή την επόμενη μέρα για να δουν και με τα ίδια τους τα μάτια πώς έχουν τα πράγματα. Ο διευθυντής και οι δάσκαλοι πήραν μέρος στην κινητοποίηση, αν και τόσα χρόνια ήταν δέκτες κακής αντιμετώπισης. Από δω και πέρα το σχολείο θα λειτουργεί διαφορετικά, αφού η κοινότητα θα έχει άμεσο έλεγχο πάνω στη λειτουργία του.

Σημείωση : Το κίνημα για το δικαίωμα στην κατοικία εδραιώθηκε εκείνες τις χρονιές στην Ιταλία. Αν και επήλθε κάμψη των διεκδικήσεων, η εμπειρία της ιταλικής αυτονομίας άφησε μια στερεή βάση και αγωνιστική παράδοση για νέα κινήματα. Σήμερα, υπάρχουν διάσπαρτες σε όλη την Ιταλία επιτροπές κατοίκων και οργανώσεις, που διεκδικούν στέγη και μειώσεις ενοικίων, μπλοκάρουν τις εξώσεις και υπερασπίζονται το δικαίωμα στην κατοικία, ιδιαίτερα για τη χαμηλόμισθη εργατική τάξη, τους άνεργους, τους μετανάστες, τους άστεγους.⁶

6. <http://lottaperlacasafirenze.noblogs.org/>,
<http://abitare.noblogs.org/>,
<http://www.coordinamento.info/home/>,
<http://stefanomontesi.photoshelter.com/gallery/Movimenti-dilotta-per-la-casa/G0000pelcHPi-WLMw/9>,
<http://cobassicilia.wordpress.com/lotta-per-la-casa/>,
<http://www.unioneinquilini.it/index.php>,
<http://asia.usb.it/index.php?id=70&MP=63-875>,
<http://www.inventati.org/cantiereresistente/>,
<http://sottotetto.noblogs.org/>